

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
Fakulta bezpečnostně právní
Katedra trestního práva

Diplomová práce

Svědék v trestním řízení

**Witness in criminal proceedings
Master Thesis**

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Lucie Budayová, Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Anna Kreps

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Černošicích, dne 15. 3. 2024

Bc. Anna KREPS

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na významnou roli svědků v rámci trestního řízení. Zabývá se jejich úlohou při hledání pravdy a dosahování spravedlnosti v soudním procesu. Práce analyzuje povinnosti a výzvy, kterým svědkové čelí, včetně tlaku ze strany stran sporu, psychologických aspektů výslechu a rizika chyb paměti. Důraz je kladen i na ochranu svědků a mechanismy, které právní systémy zavedly k zajištění jejich bezpečnosti a důvěryhodnosti. Výzkum v této práci přináší hlubší porozumění roli svědků v trestním řízení a návrhy na zlepšení procesu výslechu s cílem zvýšit efektivitu a spravedlnost v soudním systému. Tato práce je cenným zdrojem pro právníky, soudce a všechny zainteresované strany, kteří se zajímají o spravedlivý průběh trestního řízení.

Klíčová slova

Svědék, trestní řízení, výslech svědků, práva svědků, svědecká výpověď, důvěryhodnost svědků, svědecká ochrana, svědek jako důkaz, psychologie svědectví, mezinárodní justiční spolupráce

Annotation

This diploma thesis focuses on the important role of witnesses in criminal proceedings. It deals with their role in finding truth and achieving justice in the judicial process. The thesis analyzes the duties and challenges faced by witnesses, including pressure from litigants, psychological aspects of questioning and the risk of memory errors. Emphasis is also placed on witness protection and the mechanisms that legal systems have put in place to ensure their safety and credibility. Research in this work brings a deeper understanding of the role of witnesses in criminal proceedings and suggestions for improving the interrogation process in order to increase efficiency and fairness in the justice system. This work is a valuable resource for lawyers, judges and all interested parties interested in the fairness of criminal proceedings.

Keywords

Witness, criminalproceedings, examinationofwitnesses, rightsofwitnesses, witness testimony, credibilityofwitnesses, witnessprotection, witness as evidence, psychology oft testimony, internationaljudicialcooperation

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce JUDr. Lucie Budayová, Ph.D., za cenné rady, připomínky a čas, který mé práci věnovala, rovněž za její laskavý přístup a vstřícnost. Poděkování za trpělivost a podporu patří také mé rodině.

Obsah

Úvod	7
1 Pojem svědek	9
1.1 Svědecká způsobilost.....	9
2 Role svědka v trestním řízení.....	11
2.1 Procesní postavení svědka	11
2.2 Neslučitelnost svědka s jinou funkcí v trestním řízení	12
3 Vymezení práva	13
3.1 Právo odepřít výpověď	13
3.2 Právo na zákaz výslechu.....	14
3.3 Právo na právní pomoc	15
3.4 Nárok na svědečné.....	17
3.5 Právo vypovídat ve svém mateřském jazyce.....	17
3.6 Práva ohroženého svědka na poskytnutí informací o pobytu obviněného nebo odsouzeného.....	18
3.7 Právo ohroženého svědka na poskytnutí ochrany.....	19
3.7.1 Ochrana svědka dle zákona O policii České republiky a zákonu o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky	19
3.7.2 Ochrana svědka dle zákona č. 141/1961 Sb. a důvody přistoupení k institutu utajení svědka.....	21
3.7.3 Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením	26
4 Institut korunního svědka/spolupracující obviněný	29
5 Vymezení povinností svědka a právní důsledky jejich nedodržení	32
5.1 Povinnosti svědka.....	32
5.2 Výjimky z povinností svědka.....	34
5.3 Následky porušení povinností svědčít	35
6 Druhy a průběh výslechu svědka	38
6.1 Podání vysvětlení	38
6.2 Výslech svědka.....	39
6.3 Průběh výslechu svědka v přípravném řízení	41
6.4 Průběh výslechu svědka v hlavním líčení	45
6.5 Zvláštní druhy výslechu	47
6.5.1 Výslech osoby mladší osmnácti let	47
6.5.2 Výslech dítěte mladšího patnácti let.....	48
6.5.3 Výslech policisty.....	49

7	EVP – mezinárodní právní pomoc – výslech svědka	50
7.1	Dělení a druhy mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních	51
7.2	Prameny práva mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech	52
7.3	Působnost Evropské unie v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v věcech trestních.	54
7.4	Společná centra pro operativní získávání informací	55
8	Návrhy de lege ferenda.....	57
	Závěr	58
	Použité prameny a literatura.....	59
	Seznam použitých zkratk.....	63

Úvod

Vzhledem k mému působení na oddělení hospodářské kriminality jsem si pro svoji diplomovou práci vybrala téma "Svědka v trestním řízení". Myslím si, že v dnešní době se s kriminalitou setkáváme v každodenním životě, vzhledem k tomu, že žijeme v době, kdy se posouvají hranice možného i nemožného, a to platí ve všech oblastech. S nástupem globalizace a digitalizace se zvětšuje i míra agresivity napříč společnostmi. Troufám si říct, že každý z nás se v životě s kriminalitou setkal ať už z jakékoliv pozice. O vlivu médií, kdy se jedná o masáž populace všemi možnými kriminálními zprávami, které nám denně předkládají, již ani nemluvíme. Úkolem orgánů činných v trestním řízení je tyto události zachytit, vyhodnotit a vyvodit z nich důsledky. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby získaly relevantní důkazy pro řádné objasnění těchto událostí. Důkazní břemeno leží na straně orgánů činných v trestním řízení, kdy pachatel zaujímá v lepším případě pasivní pozici, v horším případě aktivně mlčí nebo události zkresluje, což se mu úplně nemůže dávat za zlé, koneckonců je to jeho základní právo, právo na zákaz obviňování, které je již ukotvené v Listině základních práv a svobod, nicméně to orgánům činným v trestním řízení ztěžuje práci. I z tohoto důvodu hraje svědeckví klíčovou roli při vyšetřování a následném soudním projednávání trestních činů. Jedná se o nejstarší, nejdůležitější a nejčastější důkazní prostředek. Cílem této diplomové práce bylo prozkoumat a analyzovat různé aspekty úlohy svědka v trestním řízení.

V úvodu práce jsem se zaměřila na teoretický rámec, ve kterém jsem zkoumala pojem svědka a jeho procesní postavení, včetně vymezení základních pojmů. Současně jsem se zabývala právními předpisy, které upravují jeho práva. Tam, kde jsou práva, tam jsou i povinnosti. I těm byla věnována kapitola, včetně následků, které z jejich porušení pramení. Dále jsem se detailněji věnovala i možnostem ochrany svědka.

Výslech svědka má v různých fázích trestního řízení svá specifika a svou důkazní hodnotu. Také osoba svědka se liší, existuje několik kategorií svědků, kteří potřebují zvláštní přístup. Na tato specifika jsem se orientovala v další kapitole, kde jsem se mimo jiné věnovala i právnímu rámci, který upravuje výslech svědka, který je určitou speciální skupinou. V první řadě se jedná o výslech dítěte a mladistvého, přičemž u této skupiny je zapotřebí, aby orgány činné v trestním řízení braly na zřetel, že u takto nízké věkové skupiny je zapotřebí zvláště šetrného přístupu, aby netaktnost a

necitlivost jeho provedení nevedlo k nesmazatelným stopám v duši takto mladých lidí. Obzvláště pak, jsou-li již primárně traumatizováni trestným činem jako oběti. Další kapitola se týkala výslechu policisty a zejména jeho právní ochrany v rámci výkonu jeho povolání.

Vzhledem k tomu, že v roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, čímž potvrdila svou geopolitickou suverenitu vyspělé velmoci a následně v roce 2007 se stala členským státem Schengenského prostoru, což sebou kromě výhod přináší i větší rozmach kriminality napříč Evropou, provedla jsem v této práci i sondu napříč mezinárodní spoluprací v justičních záležitostech a instrumentech, které tato kooperace nabízí.

Ve své diplomové práci jsem dále zmínila i poznatky ze své policejní praxe, veškeré informace zanalyzovala a v jejím závěru podala návrhy de lege ferenda. Také jsem vyvodila doporučení ohledně zlepšení procesu svědectví a zvýšení jeho spolehlivosti. Věřím, že tato diplomová práce přispěje k lepšímu porozumění široké veřejnosti v problematice roli svědka v trestním řízení a přispěje k její edukaci. Nikdo z nás nedokáže s jistotou říct, že toto téma se ho v budoucnosti prakticky nedotkne a edukace je vždy dobrou volbou, která v životě lépe přispěje ke zlepšení zvládnutí různých situací.

1 Pojem svědek

Jedním z nejvíce používaných důkazních prostředků, bez kterých by se policejní vyšetřovatelé nemohli obejít při objasňování kriminalisticky relevantních skutečností, je svědectví osob kriminalistických událostí. Jejich vyjádření se k věci slouží pro objasnění věci přípravném řízení ve fázi prověřování, v jehož průběhu je možné využití institutu podání vysvětlení dle ust. § 158 odst. 6 trestního řádu, ust. § 61 zákona o Policii ČR nebo ve fázi vyšetřování dle ust. § 97 trestního řádu (dále již jen jako trestní řád) a násl., přičemž toto svědectví lze použít i jako důkaz před soudem v hlavním líčení.

Trestní řád pojem svědek výslovně neuvádí, resp. dle tohoto se jedná o osobu podávající vysvětlení, kdy v přípravném řízení může toto učinit v pozici svědka a ve fázi vyšetřování je svědek „*fyzická osoba odlišná od obviněného, předvolaná orgánem činným v trestním řízení, aby uvedla všechny jí známé skutečnosti, které vnímala svými smysly a které jsou důležité pro rozhodnutí v trestní věci*“.¹

1.1 Svědecká způsobilost

Stejně jako trestní řád neukotvuje pojem svědka, tak se nedá jednoznačně definovat i pojem svědecké způsobilosti. Svědecká způsobilost je dána nabytím právní subjektivity, kterou získává člověk již před narozením, jako nasciturus, a to v případě, že se narodí živý. Je to souhrn práv, povinností a volného hodnocení důkazů orgány činnými v trestním řízení na základě svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém hodnocení všech okolností případu jednotlivě, tak i v jejich souhrnu.²

Svědka nabytí znalosti ohledně skutečností bez souvislosti s trestním řízením. Jeho postavení je vytvořeno situací, kterou pozoroval, slyšel a vnímal, jeho úkolem není hodnotit situaci.³

Svědka v trestním řízení má nezastupitelnou pozici a jeho způsobilost není trestním řádem nikterak limitována, a to i z důvodu možnosti co největšího využití tohoto

¹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7, s. 809

² JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 598.

³ SPURNÝ, Joža. *Psychologie Výslechu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5, s. 16.

důkazního prostředku. Svědčit může osoba mladší 15- ti let, která nemá trestní odpovědnost, dále pak cizinec, který má právo na tlumočníka, protože dle Listiny základních práv a svobod má právo svědčit v jazyce jenž ovládá. Právo svědčit má také osoba znevýhodněná psychickými i fyzickými vadami rázu přechodného i trvalého, osoby v příbuzenském stavu, popř. ve stavu obdobném a také poškozený, jehož výpověď trestní řád rovněž připouští.⁴ V rámci svědecké způsobilosti jsou definovány dva důležité faktory. První z nich je schopnost vnímat skutečnosti lidskými smysly, vnímat vše ohledně případu a svědeckých okolností. Svědek, což je druhým faktorem, musí být schopný podat smysluplnou výpověď, která je složena ze čtyř na sebe navazujících pilířů. Prvním pilířem je shromáždění a zpracování informací, druhým je fixace daných informací, třetím je reprodukce informací a posledním pilířem je schopnost danou informaci zpracovat vyslýchající osobou.⁵

⁴ V rámci § 2 odst. 14. trestní řád Tato zásada má rovněž ústavní charakter podle článku 37 odst. 4, usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod (dále i jako Listina).

⁵ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-550-0, s. 40.

2 Role svědka v trestním řízení

2.1 Procesní postavení svědka

Procesní postavení svědka v trestním řízení České republiky zahrnuje několik klíčových aspektů. Jedná se zejména o povinnost svědka vypovídat, přičemž svědek má v trestním řízení povinnost říct pravdu a svobodně vypovídat o všem, co ví o předmětu trestního stíhání. U této povinnosti existují pouze několik málo výjimek, například, pokud by svědek vypovídal proti sobě samému nebo proti osobě jemu blízké. Dále může být svědek předvolán k soudu nebo jinému orgánu činném v trestním řízení. Předvolání musí být provedeno včas a přiměřeným způsobem. Svědek je povinen se zúčastnit tohoto úkonu, na který byl řádně předvolán, a odpovídat na otázky. Na druhé straně má svědek právo na ochranu své osoby a soukromí. Může požádat o ochranu před zveřejněním údajů ohrožujících jeho osobu nebo jeho blízké. Svědek má také právo na právního zástupce a na zajištění vhodných podmínek pro svou výpověď, pokud to vyžaduje jeho zdravotní stav nebo jiné okolnosti. Svědek vypovídá ústně a jeho výslech je zaznamenán do protokolu. Výpověď by měla být pravdivá a nezaujatá. Svědek může být podroben křížovému výslechu, což zahrnuje otázky jak ze strany státního zástupce, tak i obhajoby. Svědek může také odmítnout výpověď, pokud by byla v rozporu se zákonným tajemstvím (např. advokátní tajemství), popřípadě pokud by hrozilo, že by výpovědí ohrozil svou osobu nebo blízké. Svědek je povinen se zúčastnit jednání, na které byl předvolán. Jeho nepřítomnost může mít právní následky. Svědek by se měl dostavit na jednání včas a měl by respektovat pokyny soudu. Celkově lze říci, že procesní postavení svědka v trestním řízení zahrnuje povinnost vypovídat pravdivě a aktivně spolupracovat s justičními orgány, a to tím způsobem, aby byla zajištěna spravedlnost a objasnění trestného činu. Podrobněji jsem se právům a povinnostem svědka věnovala v následujících kapitolách.

2.2 Neslučitelnost svědka s jinou funkcí v trestním řízení

V trestním řízení v rámci České republiky existují určité neslučitelnosti mezi funkcí svědka a jinými účastníky tohoto řízení. Svědek nemůže zároveň zastávat funkci soudce, státního zástupce nebo obhájce v trestním řízení, ve kterém má být vyslechnut. Tato neslučitelnost je zárukou nezávislosti a nestrannosti výslechu. Dále svědkem nemůže být policista, resp. vyšetřovatel, který je zainteresovaný v konkrétním projednávaném trestním řízení. Je to z důvodu zabránění střetu zájmů nebo ovlivnění výpovědi. Také osoba, která je podezřelá nebo obviněná v daném trestním řízení nemůže být zároveň vyslýchána jako svědek v téže věci. Toto zákonné opatření zajišťuje oddělení rolí a minimalizuje riziko ovlivnění svědecké výpovědi. Pokud osoba má významný osobní nebo finanční zájem na výsledku trestního řízení, kdy s jedná o osobu s významným konfliktem zájmů, který by mohl ovlivnit její svědeckou výpověď, může být označena za neslučitelnou s funkcí svědka. Dále osoba, která je vázána k zachování tajemství z vycházejícího z jejího povolání (např. advokát, lékař), nemůže být vyslýchána jako svědek, pokud by její výpověď porušila toto tajemství.

Tyto neslučitelnosti slouží k ochraně nestrannosti, objektivity a integrity trestního řízení. Z těchto důvodů je důležité, aby výpovědi svědků byly co nejvíce zabezpečeny proti možným vnějším vlivům a aby bylo zajištěno, že svědkové mají odpovídající motivaci vypovídat pravdivě a bez ovlivnění.

3 Vymezení práva

3.1 Právo odepřít výpověď

Právo odepřít výpověď je zakotveno v § 100 trestního řádu, kde jsou taxativně vyjmenované důvody odepření výpovědi svědka. V prvním případě má právo odepřít výpověď jako svědek osoba v příbuzenském vztahu v pokolením přímém s obviněným, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh; jestliže je obviněných více, a svědek je v uvedeném poměru jen některému z nich, má právo odepřít výpověď stran jiných obviněných jen tehdy, nelze-li odloučit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkajícího se obviněného, k němuž je svědek v tomto poměru. O oprávnění odepřít výpověď rozhodne orgán, který svědka vyslýchá.⁶

V druhém případě se jedná o situaci, kdy by svojí výpovědí způsobil trestní stíhání sobě nebo osobě blízké. O tomto právu musí být svědek předem poučen a pokud chce svého práva využít, musí do protokolu uvést o jaký z těchto důvodů se jedná. Toto je jedním z ústavních práv, které je součástí Listiny ZPS a je obsaženo v článku 37 odst. 1 „Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké“.⁷

Dle Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ze které se právo neobviňovat sebe samého odvozuje z čl. 6 Právo odepřít výpověď a právo neobviňovat sebe samého je podle judikatury ESLP (Evropského soudu pro lidská práva) obecně uznávaným mezinárodním standardem, který je součástí práva na spravedlivý proces.

K otázce osoby blízké v souvislosti odepření výpovědi jako svědka se vztahuje Nález Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2018 pod sp. zn./č. j.: II. ÚS 955/18-1, v jehož právní větě je uvedeno, že povinností orgánu činném v trestním řízení je vyvrátit tvrzení osoby, která uvede, že by svojí výpovědí mohla způsobil trestní stíhání osoby blízké ačkoli se u ní nejedná o vztah rodinný ale z okolností, které uvedla vyplývá, že se jedná o velmi intenzivní vztah k této sobě. Pokud by toto orgán činný v trestním řízení

⁶ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 812.

⁷ JANDOROVÁ, Marcela. *K právu odepřít svědeckou výpověď z důvodu nebezpečí vlastního trestního stíhání*. [online]. 2021 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=weba_oma.html.

neučinil, a uložil by pořádkovou pokutu, porušil by zaručené ústavní právo dle čl. 37 odst. 1 LZPS a vlastnické právo dle čl. 11 odst. 1 LZPS.⁸

Při komparaci obou odstavců, uvedených v § 100 trestního řádu, vyplývá, že v obou případech dochází k předcházení soukromoprávních záležitostí před trestním postihem. Chrání osoby před sebeobviňováním a chrání příbuzenské vztahy před problémy, které by mohly z tohoto porušení mohly vyvstat. Naopak je tomu v případě oznamovací povinnosti kdy se ve třetím odstavci tohoto zákona uvádí, že „Odepřít výpověď nemůže však ten, kdo má stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle trestního zákona osoba, která má ve vztahu k věci oznamovací povinnost“.⁹

3.2 Právo na zákaz výslechu

Dle ustanovení § 99 trestního řádu nesmí být svědek vyslechnut o okolnostech týkajících se utajovaných informací chráněných zákonem o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti způsobilosti č. 412/2005 Sb. Svědek je povinen tyto informace zachovat v tajnosti, ledaže by byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn s tím, že zproštění lze odmítnout jen v případě, že by výpověď způsobila státu vážnou újmu.¹⁰

Vážná újma České republiky se dělí dle výše uvedeného zákona podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu České republiky, a to na mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu.¹¹

Ve druhém případě nesmí svědek být vyslýchán, pokud by porušil státem uloženou uznanou povinnost mlčenlivosti, kterou upravuje řada právních předpisů, např. zákon o advokacii, daňový zákon. Toto se vztahuje například na advokáty nebo daňové poradce, kteří, aby mohli vypovídat, musí být zproštěni svým klientem. Toto platí například i pro policisty, kterým toto stanoví zákon o Policii České republiky v ust. § 115. I v tomto případě se jedná o svědectví týkající se informací, se kterými se svědek seznámil v rámci výkonu svého povolání. Oproti tomu, se nemůže policista odvolávat na zákaz výpovědi ve vztahu k policejnímu orgánu, státnímu zástupci

⁸ JANDOROVÁ, Marcela. *Posuzování osoby blízké v trestním řízení*. [online]. 2018 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/posuzovani-osoby-blizke-v-trestnim-rizeni-108055.html>.

⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, s. 812.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ NBU. *Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. §3 odst. 1* [online]. 2022 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/pravni-predpisy/1089-zakon-c-4122005/>.

a soudci. Dle Usnesení nejvyššího soudu České republiky: „*Příslušník Policie České republiky je povinen vypovídat jako svědek v trestním řízení i o skutečnostech, ohledně nichž je jinak podle § 115 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, povinen zachovávat mlčenlivost, tj. o skutečnostech, s nimiž se seznámil při plnění úkolů policie nebo v souvislosti s nimi a které v zájmu zabezpečení úkolů policie nebo v zájmu jiných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami. Podle § 115 odst. 3 citovaného zákona se totiž policista nemůže dovolávat povinnosti mlčenlivosti mimo jiné vůči orgánům činným v trestním řízení, takže před svým výsledkem nemusí být zproštěn této povinnosti podle § 115 odst. 4 citovaného zákona 21 a neplatí u něj ani zákaz výslechu podle § 99 odst. 2 trestního řádu*“.¹²

Ustanovení trestního řádu ve vztahu k zákazu výslechu ne nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran, něhož má svědek oznamovací povinnost a týkající se utajovaných informací dle zákona o ochraně informací stupně utajení Důvěrné nebo Vyhrazené. Oznamovací povinnost je všeobecně dána v § 368 trestního řádu a vztahuje se na taxativně uvedené trestné činy jako je vražda, těžké ublížení na zdraví, mučení a jiné nelidské zacházení atd. Tato povinnost se nevztahuje na výjimky uvedené v odst. 3 tohoto ustanovení jako např. advokáta nebo jeho zaměstnance při výkonu své advokacie nebo právní praxe.¹³

3.3 Právo na právní pomoc

Právo na právní pomoc osoby v postavení svědka při úkonech policejního orgánu, ať již se toto týká podání vysvětlení nebo svědecké výpovědi, není ukotveno v trestním řádu jakožto základní normě, nicméně se zde dle judikatury Ústavního soudu uplatňuje právní norma vyšší síly, již je Listina základních práv a svobod. Dle čl. 37 odst. 2 Listiny má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Ústavní soud konstatoval ve svém rozhodnutí pod sp. zn. II. ÚS 98/95, že v případě neumožnění policejním orgánem přítomnost právního zástupce na žádost osoby, jež je vyzvána k při podávání informací orgánům činným v trestním řízení, je porušeno výše zmíněné ustanovení LZPS. Ústavní soud zde taktéž judikoval, že absence výslovného

¹² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1429/2010. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

¹³ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1467.

ukotvení této problematiky v základní normě nic nemění na právu na právní pomoc při těchto úkonech, které jsou dané v normě vyšší právní síly.

Ve svém rozhodnutí Ústavní soud uvádí, „že námitka nedostatku výslovné právní úpravy, jako důvod pro odmítnutí práva na právní pomoc, odpovídá čistě pozitivistickému nazírání na právo, které nekoresponduje s požadavkem právního státu, jemuž jsou vlastní i přirozenoprávní tendence“.¹⁴

Lze připustit, že by obecná úprava mohla toto právo omezit, pokud by jeho absolutní výkon vedl k eliminaci jiných práv garantovaných ústavním pořádkem, avšak samotný fakt, že toto právo není v obecné úpravě ve vztahu ke svědkovi výslovně upraveno, nemůže vést k závěru, že svědek nemá právo na právní pomoc. Za situace, kdy právní úprava neobsahuje výslovný postup řešení určité problematiky, ale tuto situaci je možno řešit výkladem práva, je na místě samostatný postup orgánů činných v trestním řízení, nikoliv pasivní vyžadování pravidel a předpisů.¹⁵

Z logiky věci vyplývá, že práva osoby, která na policii podá vysvětlení, by měla korespondovat s právy osob, které mají v trestním řízení pozici svědka, obviněného či poškozeného. Z osoby podávající vysvětlení se může během poměrně krátké doby stát osoba obviněná, u které trestní zákoník přímo právo na právní pomoc ukotvuje. Osoba podávající vysvětlení nemůže z podstaty věci vědět jakým směrem se bude policejní prověřování ubírat. Postavení osoby v pozici svědka a osoby podávající vysvětlení je z pohledu trestního zákoníku srovnatelné. Obě mají povinnost vypovídat, dostavit se na výzvu k policejnímu orgánu, resp. k orgánu činnému v trestním řízení, mohou být sankcionováni pořádkovou pokutou a mají povinnost mlčet o skutečnostech, které se dozvědí v rámci úkonů v trestním řízení.¹⁶

Na druhou stranu dle trestního řádu mají také právo svou výpověď odepřít při uvedení taxativně daného důvodu, dále mají právo na svědečné a na poskytnutí ochrany. LZPS chrání tyto osoby v rovině základních práv, kdy říká, že státní moc vůči nim musí být uplatňována jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon, dává jim právo činit vše, co není zákonem zakázáno, právo na tlumočníka do

¹⁴ Rozhodnutí Ústavního soudu ČR, č. 10/2005, str. 1052 až 1058.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 734/04, s.9.

¹⁶ Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (účinný od 1. 1. 2002).

řeči, které rozumí slovem i písmem a opětovně je zde ukotveno právo na odepření výpovědi, pokud by tím osoba vystavila sebe nebo osobu blízkou trestnímu stíhání.¹⁷

3.4 Nárok na svědečné

Nárok svědka na náhradu ušlého zisku, stejně tak jako nárok na cestovní náhrady, jsou zakotveny v ust. §104 trestního řádu. Nárok má osoba, která se dostaví na výzvu orgánu činném v trestním řízení, vyjma podezřelého nebo obviněného. Toto platí také u jiných úkonů při dokazování. Nárok na svědečné musí osoba uplatnit do 3 dnů od úkonu a o tomto musí být řádně poučena. Výši svědečného určí zpravidla ihned po uplatnění nároku ten, kdo svědka předvolal. V řízení před soudem výši svědečného určí předseda senátu.¹⁸

K tomuto ze zkušeností své policejní praxe mohu podotknout, že i když svědek stráví svým svědectvím v některých případech spoustu svého času, a to jak u samotného úkonu, tak na cestě nebo čekáním na něj, jsou případy, kdy možná i ze stresu ze všeho toho dění okolo, z prostředí policejní služebny nebo soudu, na které přece jen běžný občan není příliš zvyklý, si o svědečné nezažádá. Přitom se nejedná o ostudu, a ani nemorální akt, požádat si o to, na co máme nárok. To neplatí jen v těchto případech ale i obecně v životě.

3.5 Právo vypovídat ve svém mateřském jazyce

Toto právo je obsaženo jak v trestním řádu v § 2, tak v Listině základních práv a svobod, kde se uvádí, že každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že jej ovládá, resp. má v těchto případech právo na tlumočníka do této řeči.¹⁹

¹⁷ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*.

¹⁸ §104 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Čl. 37 odst. 4. LZPS.

3.6 Práva ohroženého svědka na poskytnutí informací o pobytu obviněného nebo odsouzeného

V případech, kdy svědkovi hrozí nebezpečí v souvislosti s pobytem obviněného nebo odsouzeného na svobodě, může dle ustanovení § 103a trestního řádu požádat o informace ohledně jeho propuštění nebo uprchnutí z vazby, přerušení, propuštění nebo uprchnutí z výkonu trestu odnětí svobody, propuštění nebo uprchnutí odsouzeného z výkonu ústavního ochranného léčení a zabezpečovací detence. Právo na tyto informace má i v případě změny formy ochranného léčení z ústavního na ambulantní, změně zabezpečovací detence na ochranné léčení a jakéhokoliv vydání obviněného nebo odsouzeného do cizího státu nebo jeho předání do jiného členského státu Evropské unie v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních. Toto bylo zavedeno novelou trestního řádu z roku 2004 a ukotveno vust. § 44 trestního řádu.²⁰

Tato právní úprava byla ovšem nedostatečná, vzhledem k tomu, že tyto informace se poskytovali pouze na žádost ohrožené nebo poškozené osoby nebo svědka a o tomto jejich statusu rozhodoval orgán činný v trestním řízení. Z tohoto důvodu bylo ustanovení novelizováno v trestním řádu, kde se do tohoto promítlo ust. § 11 zákona o obětech trestních činů. Rozsah sdělovaných informací taxativně uvádí tato norma, která, co se týče způsobu sdělení informací, není příliš konkrétní. Informace mohou být tudíž sdělovány jak písemnou, tak i jinou, alternativní formou, ústně či telefonicky a musejí být určité, tak, aby ohrožený svědek mohl na základě těchto informací přijmout relevantní opatření pro ochranu své osoby a osoby jemu blízké. Informace jsou podávány na žádost ohrožené osoby, a v případě, kdy vznikne odůvodněná obava, že svědkovi hrozí nebezpečí, informují jej o tomto orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti.²¹

²⁰Zákon č. 539/2004 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

²¹JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, str. 818.

3.7 Právo ohroženého svědka na poskytnutí ochrany

V dalších podkapitolách této kapitoly jsem se zabývala ochranou svědka, zejména možnostmi, na jejichž základě je možné svědka chránit před hrozícím nebezpečím. Definovala jsem status utajeného svědka, možnosti ochrany svědka dle jednotlivých zákonů a institut korunního svědka.

3.7.1 Ochrana svědka dle zákona O policii České republiky a zákonu o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky

Krátkodobá ochrana osob, jejímž prostřednictvím lze chránit i ohroženého svědka, je ukotvena mimo jiné v zákoně 273/2008 Sb. zákon o Policii České republiky, konkrétně v ustanovení §50, kdy se krátkodobou ochranou osob rozumí „*opatření zahrnující fyzickou ochranu, dočasnou změnu pobytu osoby, použití zabezpečovací techniky, nebo poradensko-preventivní činnost. Jedná se již o specializovaný institut jakýsi „malý program ochrany, který zpravidla provádí policie na úrovni krajských ředitelství a celorepublikových útvarů*“.²²

Tuto ochranu poskytuje policie v odůvodněných případech obecně té osobě a osobě jí blízké, které zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí a nelze jí poskytnout zvláštní ochranu osob podle zvláštního zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. Tuto ochranu lze poskytnout pouze s jejím souhlasem.²³

Ochrana svědka podle těchto zákonů je základní ochranou, jež je vykonávána činností policejních orgánů, jedná se tedy o zákon č. 273/2008 Sb.²⁴ o Policii České republiky (dále jen Z o PČR) a zákon č. 555/1992 Sb.²⁵ o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky (dále jen Z o VSJ). Je tedy nutné, zvážit princip subsidiarity, v případě nebezpečí a hrozby svědkovi či blízkým osobám, kdy je možné zavést i jiné prostředky (zvláštní ochrana svědka, utajený svědek).

Zákon o PČR nahradil zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Jednalo se o zákon, který reformoval činnost policejního sboru, jakožto odpověď na klesající důvěru společnosti v činnost policejních sborů, zejména díky vzrůstající korupci a systémovým problémům, jež ve velkém vedly k poklesu zmiňované důvěry. Hlavním

²²PČR. *Ochrana osob v působnosti Útvaru speciálních činností SKPV*. [online]. 2022 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ochrana-osob-v-pusobnosti-utvaru-specialnich-cinnosti-skpv.aspx>.

²³Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, §50.

²⁴Tamtéž.

²⁵ Zákon č. 555/1992 Sb. Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční stráží České republiky.

cílem nového zákona s jeho dalšími novelizacemi je vyšší ochrana před bezpečnostními hrozbami a ochranou obyvatelstva, kam bez výjimky patří také svědci.²⁶

Policista je povinen v případě vzniklého nebezpečí, za účelem udržení pořádku a bezpečnosti, provést úkon tak, aby došlo k co nejrychlejšímu a nejefektivnějšímu odstranění takového nebezpečí.²⁷

Od příslušníků Policie České republiky vyplývá povinnost chránit a udržovat bezpečnost dle ustanovení § 49 a § 50 Z o PČR. Ustanovení § 49 stanovuje základní povinnost policie, což je zajištění bezpečnosti osob, které podléhají vyššímu riziku. Do první skupiny spadají ústavní činitelé, kdy útok na takové osoby může znamenat problémy a komplikace pro vnitrostátní a mezinárodní prostředí. Do skupiny druhé poté zahraniční osoby, které používají mezinárodní imunitu.²⁸

Na ochranu svědka je Z o PČR zaměřený ve svém § 50, kde je specifikována krátkodobá ochrana v době trvání 60 dnů, jež je umožněna prostřednictvím policejního orgánu osobám, kterým hrozí nebezpečí. Důležité v tomto ustanovení je fakt, že taková ochrana podléhá subsidiaritě, není možné nařídít jinou formu ochrany, a nejedná se o ochranu státních činitelů. Není možné zahájit krátkodobou ochranu bez souhlasu dané osoby. Krátkodobou ochranu může užívat také osoba jí blízká, jež se nachází nebo může nacházet v nebezpečí. Z ustanovení §50 odst. 3 Z o PČR je patrné, že krátkodobá ochrana může být poskytnuta, a je povinností policejního orgánu ji poskytnout předběžně pro osobu, které hrozí bezprostřední újma na zdraví či životě. Krátkodobá ochrana může být poskytnuta ve formě osobní ochrany, změnou místa pobytu, zabezpečení ochrany pomocí zabezpečovací techniky nebo poradensko-preventivní činností.²⁹

Krátkodobá ochrana³⁰ a zvláštní ochrana³¹ spolu zdánlivě souvisí, ve skutečnosti jsou ovšem velmi rozdílné. Krátkodobá ochrana je poskytována pro osoby, jimž hrozí konkrétní hrozba a jejím smyslem je eliminovat tuto hrozbu. Navíc je poskytována prakticky každému. Zatímco zvláštní ochrana je poskytována pouze malému

²⁶ ŠTEINBACH, Miroslav a kolektiv. *Zákon o Policii České republiky*. Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, s. 78.

²⁷ § 10 ZPČR.

²⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, s. 194.

²⁹ §50 ZPČR.

³⁰ DLE ZPČR.

³¹ Dle ZOS.

procentu osob, kterým hrozí nebezpečí či újma na zdraví, a to v souvislosti přímo s trestním řízením.

Zákon o VSJ upravuje chování a povinnosti vězeňské služby v rámci poskytnutí ochrany osob, svědkům, v rámci justiční stráže. Dle ustanovení § 2 tohoto zákona, dohlíží členové vězeňské služby na pořádek v rámci budov soudů, státních zastupitelstvech či ministerstvech. Dále zajišťují pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství. Ustanovení § 22 upravuje činnost vězeňské služby, jako je ochrana úředních osob nebo také ostatních osob před možnými fyzickými útoky v jednacích síních nebo na jiném místě soudní budovy. Předseda senátu má právo rozhodnout ohledně ochrany osoby nebo jejich utajení v rámci § 200 a § 209 trestního řádu, což je opatření, které podléhá činnosti výše zmiňované vězeňské služby.³²

3.7.2 Ochrana svědka dle zákona č. 141/1961 Sb. a důvody přistoupení k institutu utajení svědka

Utajený svědek je ochrana svědka v administrativním charakteru, který spočívá v utajení jeho osobních údajů. Touto ochranou se zabývala novela trestního řádu z roku 1993 a to zákonem č. 292/1993, Sb. Zákon, kterým se mění a doplňuje zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, a zákon č. 335/1991 Sb. o soudech a soudcích, s účinností od 1. 1. 1994. Ochranou svědka se zabývá §55 odst. 2 a §209 trestní řáda to tak, ženasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka. Tyto opatření mimo jiné spočívají v tom, že jméno, příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci, svědek má právo podepsat protokol pod smyšleným jménem a příjmením pod kterým je pak veden. O tomto je nutné svědka řádně poučit nejpozději před započítáním úkonu v trestním řízení. Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení učiní bezodkladně všechna potřebná opatření. Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede

³² Dle ZVSJ.

trestní řízení, zruší stupeň utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují, vyjma osoby, která je služebně činná v policejním orgánu, nebo je policistou jiného státu, dále agenta anebo osoby provádějící předstíraný převod. Z posledních případů lze ve výjimečných případech upustit, pokud v důsledku výslechu těmto osobám nebo jejich osob blízkých nehrozí újma na životě a zdraví. Toto lze provést pouze na návrh státního zástupce a na základě vyjádření příslušného ředitele bezpečnostního sboru. Tuto ochranu může realizovat jakýkoli orgán v činném řízení.³³

V řízení před soudem je upravena ochrana svědka v ust. § 209 trestní řád, kdy předseda senátu dbá o to, aby ještě nevyslechnutý svědek nebyl přítomen při výslechu obžalovaného a jiných svědků. Pokud je obava, že svědek v přítomnosti obžalovaného nevypraví pravdu, případně jedná-li se o svědka, jemuž nebo osobě jemu blízké v důsledku podaného svědectví hrozí újma na zdraví, smrt nebo jiné vážné nebezpečí, předseda senátu učiní opatření vhodné k zajištění bezpečnosti nebo utajení totožnosti svědka, případně vykáže obžalovaného po dobu výslechu takového svědka z jednací síně. Po návratu do jednací síně však musí být obžalovaný seznámen s obsahem výpovědi svědka, může se k ní vyjádřit, a aniž by se se svědkem setkal, může mu prostřednictvím předsedy senátu klást otázky.³⁴

Jde-li o svědka, jehož totožnost má zůstat utajena dle §55 odst. 2 trestní řád, předseda senátu učiní taková opatření, která znemožňují zjistit skutečnou totožnost svědka. V hlavním líčení učiní soud i bez návrhu všechny potřebné úkony k ověření jeho věrohodnosti. V trestním řízení má stát povinnost dbát ochrany svědka hrozí-li mu reálné nebezpečí v důsledku plnění zákonné povinnosti svědčit, kdy současně má stát povinnost řádně prošetřit a odhalit trestný čin, dále jeho řádné projednání a potrestání pachatele. Dále má povinnost zachovat procesní práva obviněného mezi jenž patří právo obviněného vyslyšet nebo dát proti sobě svědka vyslechnout. V tomto případě jsou před sebe postavena dvě ústavní práva, a to právo na život a zdraví, proti právu na spravedlivý proces, kdy docházelo k tomu, že odsouzení založené zejména na výpovědi utajovaného svědka, kterého nemohl obviněný vyslechnout, porušovalo dle Úmluvy právo na spravedlivý proces.

Institut utajeného svědka se objevil v novelizaci trestního řádu dlouho poté, co byl trestní řád schválen a nabyl své účinnosti. Po mnoha úpravách se pojem utajený

³³ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³⁴ Tamtéž.

svědek ustálil dle § 55 odst. 2 trestní řád, kde je sepsána jeho podoba a podmínky, které opravňují využití tohoto institutu. Cílem jeho využití je to, aby se nežádoucí osoby zainteresované v trestním řízení nedozvěděly osobní informace a nezískaly informace o jeho podobě.³⁵

Dle trestního řádu mluvíme o ochraně svědka, institutu anonymního svědka nebo také svědka utajeného. Právní úprava a její základ se skrývá v § 55 odst. 2 trestní řád. Tuto protokolovanou ochranu je možné zavést ještě před samotným přípravným řízením, tedy před tím, kdy se samotná osoba stane svědkem.

Utajení svědka spočívá v utajení veškerých jeho osobních údajů a jeho podoby, přičemž k těmto údajům mají přístup pouze orgány činné v trestním řízení. Jednotlivé osobní údaje a veškeré informace ohledně utajeného svědka se sepisují odděleně od trestního spisu, přičemž všechny náležitosti jsou podepisovány se souhlasem svědka, který se podepisuje smyšleným jménem a příjmením, a po dobu, dokud bude nutné status utajeného svědka využít. Pokud taková doba pomine, budou veškeré tajné informace přidány k trestnímu spisu.

V případě, kdy utajovanými svědky jsou policisté nebo policisté jiného státu, se postupuje dle § 102a trestní řád.

Utajení setaké zajišťuje tím, že se svědek neseťká s obviněným, jeho obhájcem ani dalšími osobami, které jsou důležité pro vykonávané úkony v rámci trestního řízení. Například v případě rekognice je svědek utajen tím, že je ukryt za jednostranně průhledným zrcadlem. Jeho utajení je také zajištěno tím, že do trestního spisu není uvedeno jeho pravé jméno či příjmení. Je nutné vycházet nejen z údajů a informací udělených svědkem, ale také z jiných zdrojů. Ústavní soud se k tomuto vyjádřil následovně „V případě ochrany svědka nelze vyjít toliko z jeho přesvědčení o tom, že mu hrozí ze strany obviněného újma na právech, nýbrž je na orgánech činných v trestním řízení a zejména obecných soudech, aby případné omezení práv obhajoby ve prospěch utajení svědka podrobily testu proporcionality.“³⁶

Současné znění utajeného svědka zní následovně „*Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním*

³⁵ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN978-80-7400-465-0, s. 626.

³⁶III.ÚS 291/03 ze dne 6. 6. 2006.

*řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci. Svědek se poučí o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden. Je-li třeba zajistit ochranu těchto osob, orgán činný v trestním řízení učiní bezodkladně všechna potřebná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků a osob jim blízkých stanoví zvláštní zákon. Pominou-li důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů svědka, orgán, který v té době vede trestní řízení, zruší stupeň utajení těchto informací, připojí uvedené údaje k trestnímu spisu a podoba svědka ani údaje o jeho totožnosti se nadále neutajují; to neplatí, je-li utajována totožnost a podoba osob uvedených v § 102a. O postupu podle věty páté orgán činný v trestním řízení bez zbytečného odkladu svědka informuje“.*³⁷

Jsou dány podmínky, kdy je nutné zavést status utajeného svědka, a to zejména v momentě, kdy dotyčné osobě, nebo osobám blízkým hrozí bezprostřední nebezpečí, újma na zdraví, či jiné závažné porušení základních práv, a to v momentě odhalení jeho identity. Je nutné, aby daná hrozba či nebezpečí byli zřejmé, a to v návaznosti na jeho výpověď, přičemž újma na zdraví nemusí být jen fyzická, ale také psychická.³⁸

Dalším důvodem pro zavedení statusu utajeného svědka je nemožnost zajistit ochranu svědka jinými způsoby, kdy je použito zásady subsidiarity. Jiným způsobem je zde myšleno zejména krátkodobou ochranou svědka³⁹ či zvláštní ochranou svědka.⁴⁰ Nebezpečí musí být zřejmé, nejen z dané situace, ale také z výpovědi svědka.

Ukončení jeho utajení přichází v úvahu v momentě, kdy svědkovi nehrozí další nebezpečí nebo se prokáže, že údajné nebezpečí a hrozba byla mylná a svědek ochranu utajením nepotřebuje nebo jinevyžaduje. Ukončení jeho utajení následuje také v momentě, kdy je bezpečí zajištěno jiným způsobem, například změnou identity nebo jeho přestěhováním na jiné místo. V tento moment je nutné zrušit status utajeného svědka vedoucím orgánem, osobní údaje jsou připojeny k dokumentaci o

³⁷ § 55 odst. 2 trestního řádu.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Dle § 50 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Dle Zákona č. 137/2001 Sb. Zákon o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

trestním řízení, čímž dochází ke zrušení utajení v rámci podoby a jeho totožnosti. Jedná se o opatření, není tedy možné se proti tomuto odvolat či vznést stížnost.⁴¹

Výjimkou z výše uvedeného je moment, kdy utajení podléhá osoba činná v policejním nebo jiném bezpečnostním sboru, poté se takový postup nevyužívá. Osoba činná v policejním orgánu je obligatorně utajena, kdy tato podmínka by měla být dodržena, nehledě na to, zda svědek o anonymitu požádal či nikoliv. Proces utajení nadále probíhá ve všech fázích trestního řízení. Přesto existují výjimky, kdy je možné, že je taková osoba vyslechnuta bez utajení. Děje se tak ve výjimečných okolnostech, kdy nehrozí nebezpečí a újma na zdraví nebo nemůže dojít k ovlivnění služební činnosti. Děje se tak ovšem pouze na návrh státního zástupce na základě vyjádření příslušného ředitele bezpečnostního sboru.⁴²

Důležitým ustanovením je také § 209 odst. 1, 2 trestního řádu, který nabádá soud, aby učinil, a to i bez návrhů, kontrolu, zda je utajený svědek věrohodný. Hlavním cílem tohoto ustanovení je pořídit co nejdělejší výpověď svědka tak, aby jeho svědectví nemohlo být ovlivněno v průběhu hlavního líčení nebo přítomností obžalovaného. Ustanovení dále udává směr, jakým se má výslech utajeného svědka ubírat, konkretizuje průběh výslechu svědka, kterému hrozí bezprostřední nebezpečí nebo mu hrozí jeho ovlivnění z důvodu přítomnosti obžalovaného. Pokud je tato skutečnost naplněna, musí předseda senátu učinit všechny kroky k tomu, aby došlo k utajení svědka. Řadí se sem například vykazání obžalovaného ze soudní síně po dobu svědecké výpovědi, pozměním hlasu svědka, který sedí v jiné místnosti během svědecké výpovědi. Vše ovšem musí být provedeno v rámci práva obžalovaného na spravedlivý proces. Jedná se o ustanovení, jež platí v rámci hlavního líčení.⁴³

Proporcionalita je velmi důležitá, ovšem není možné zajistit, aby obžalovaný prověřil věrohodnost svědka, a to díky jeho utajení. Je ovšem žádoucí, aby určité omezení práva na spravedlivý proces odpovídalo snaze ochránit utajení svědka a zajistit jeho bezpečnost tak, aby to bylo v zájmu s objasněním trestného činu a spravedlivého potrestání pachatelů.⁴⁴ Je ovšem nutné aby byla zajištěna věrohodnost vypovídajícího utajeného svědka, pro což musí soud ex lege učinit všechny potřebné a odpovídající úkony pro ověření věrohodnosti osoby svědka a jeho skutkových tvrzení.⁴⁵

⁴¹ § 102 trestního řádu.

⁴² § 102a odst. 1 trestního řádu.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 2619-2620.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. Zn 5 Tdo 810/2003.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 501/04.

3.7.3 Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením

Zvláštní ochrana a pomoc, někdy též označována jako „Program ochrany svědků“, je výjimečným prostředkem pro zajištění bezpečnosti svědků a dalších osob, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí tak vážné nebezpečí, že bezpečnost takových osob jiným způsobem nelze zajistit. Zvláštní ochranu lze na území ČR poskytnout také osobě zařazené do Programu ochrany v jiném státě nebo u jiného mezinárodního soudu.⁴⁶

O tom, že se o tomto institutu mnoho nepíše, je nejspíše pro jeho charakter dobře. V České republice má tento institut také svůj samostatný zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědků a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, který ovšem navazuje na trestní řád. Dle tohoto zákona se postupuje subsidiárně ve vztahu k trestnímu řádu, pokud ustanovení tohoto zvláštního zákona nepostačují k ochraně svědka. Tento samostatný zákon vymezuje Ohroženou osobou jako osobu, které v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí. Touto osobou může být osoba, která podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný. Osoba, která je znalcem, tlumočnickem nebo obhájcem. Dále touto osobou může být i osoba blízká výše uvedeným osobám.⁴⁷

Dále tento zákon vymezuje pojem chráněné osoby, již je ohrožená osoba, které je poskytována zvláštní ochrana a pomoc. Zvláštní ochranu a pomoc dle ustanovení § 4 odst. 3 tohoto zákona poskytuje Policie České republiky a pokud vykonává chráněná osoba vazbu nebo trest odnětí svobody, též Vězeňská služba České republiky. Jedná se o soubor opatření, která zahrnují osobní ochranu, možnost přestěhování chráněné osoby na jiné místo včetně příslušníků její domácnosti a její pomoc v začlenění v novém prostředí a zastírání její skutečné totožnosti tím, že s jejím souhlasem vytvoří legendu o jiné osobní existenci a zajistí v informačních systémech vložení, změnu, vyjmutí, vymazání nebo blokování údajů vyplývajících z

⁴⁶ PČR. Ochrana osob v působnosti Útvaru speciálních činností SKPV. [online]. 2022 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ochrana-osob-v-pusobnosti-utvaru-specialnich-cinnosti-skpv.aspx>.

⁴⁷ § 2 Zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědků a dalších osob v souvislosti s trestním řízením.

této legendy. Tyto údaje se zvláště neoznačují a vedou se společně s ostatními osobními údaji.⁴⁸

Tento zákon vznikl v rámci vyšší ochrany před organizovaným zločinem, a zvláště závažné kriminalitě tak, aby došlo k co nejvyšší ochraně svědků a nebylo tak trestní řízení a celý soudní proces nijak ovlivněn. Zákon č. 137/2001 Sb. O zvláštní ochraně svědka a dalších osob (dále již jen jako Z o OS) vznikl jako odpověď na nedostatečnou účinnost ochrany svědků dle trestního řádu, kdy v dřívějších úpravách nebylo možné dostatečně chránit svědky, kterým hrozilo určité nebezpečí. Vznikalo tak podezření na to, že svědek nebude dostatečně spolupracovat v rámci trestního řízení. Z o OS byl přijat 1. července roku 2001 a umožňuje ochranu nejen svědkům, ale také všem ostatním osobám, kterým může během trestního řízení hrozit nebezpečí či zdravotní újma. Tento zákon nijak nenabourává právo obviněného na spravedlivý proces a právo na obhajobu. Zákon byl vytvořen na ochranu svědků, kterým hrozí největší nebezpečí. Jeho nevýhodou, oproti například institutu utajeného svědka, je finanční náročnost. Zatímco utajení svědka dle § 55 odst. 2 trestní řád není finančně náročné, a tak je možné ročně tento institut používat opakovaně. Na druhé straně je zvláštní ochrana a pomoc svědkům a dalším osobám dle Z o OS finančně náročný způsob jejich ochrany a jeho použití nastává subsidiárně jen v takových případech, kdy není možné zajistit bezpečnost jinak.⁴⁹

Z o OS je možné považovat za nejvyšší bod zvláštní ochrany svědků a ostatních osob, kdy se jedná o tzv. ultima ratio. Novelizace zákona proběhla v roce 2011 zákonem č. 348/2011 Sb., který přinesl důležité změny, zejména v rámci nové identity chráněných osob a v rámci okolností k ukončení zvláštní ochrany osob. Hlavním poskytovatelem pomoci a ochrany osob podle tohoto zákona je Policie ČR. Ve zvláštních případech, kdy chráněná osoba vykonává trest odnětí svobody nebo je ve vazbě, přebírá tuto pomoc a ochranu Vězeňská služba ČR.⁵⁰

Podle Z o OS je zvláštní ochrana poskytována osobám ohroženým, kdy je za takovou osobu považován každý, kdo podal nebo má podat vysvětlení nebo svědeckou výpověď, ale také osoby, které již vypovídaly nebo mají vypovídat jako

⁴⁸ §3 Zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědků a dalších osob v souvislosti s trestním řízením.

⁴⁹ MARINI, Michael. *Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-732-4, s. 80.

⁵⁰ Zákon č. 348/2011, kterým se mění zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

obviněné, anebo jinak pomáhaly k dosažení cílů trestného řízení. Dále je za ohroženu osobu považován znalec, tlumočník nebo obhájce za předpokladu, pokud obviněný, kterého má obhajovat, vypovídal či bude vypovídat tak, aby pomohl k objasnění předmětu trestného řízení. V neposlední řadě je za ohroženou osobu považován někdo blízký výše jmenovaných osob.⁵¹

Zákon tedy poskytuje zvláštní ochranu a pomoc svědkovi, kdy za zvláštní ochranu je považován soubor opatření, kam patří osobní ochrana, přestěhování chráněné osoby a příslušníků jedné domácnosti nebo zastření skutečné totožnosti chráněné osoby. Zatímco Policie ČR plní všechny tři opatření, Vězeňská služba ČR poskytuje pouze osobní ochranu a zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby. Zvláštním opatřením je poté prověřování a dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci těmto osobám, Dle Z o OS je Policie i Vězeňská služba povinna spolupracovat do takové míry, aby bylo dosaženo účelu ochrany a pomoci svědků.⁵²

Zvláštní ochranu svědka nařizuje ministr vnitra na podnět Policie ČR, soudce či státního zástupce. V případě podání návrhu soudce či státního zástupce je tento návrh podáván prostřednictvím ministra spravedlnosti. Zařadit osobu do zvláštní ochrany svědků lze na žádost samotného svědka, který se cítí být ohrožený, nebo potřeba zavedení tohoto statusu vyplývá ze zjištění Policie ČR, státního zástupce nebo soudce, který má dané trestné řízení na starosti. Poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci svědkům je možné se souhlasem chráněné osoby, včetně jejího souhlasu s nakládáním s osobními údaji.⁵³

⁵¹ § 2 odst. 1 ZOS.

⁵² § 3 odst. 1, 2, 3 ZOS.

⁵³ § 4 odst. 1 ZOS.

4 Institut korunního svědka/spolupracující obviněný

Z důvodu důkazní nouze, do níž se obžaloba v průběhu přípravného řízení dostává, bývá využití institutu „korunního svědka“. V řízení, kde je trestná činnost dostatečně prokazatelná, není nutné služeb takového spolupracujícího obviněného využít. Primárně by si obžaloba měla vystačit s ostatními důkazy (odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, zvukové a obrazové záznamy atd.) a potenciální korunní svědek by tak měl být stíhán a potrestán v souladu se zásadou legality.⁵⁴

Spolupracující obviněný (též nazývaný jako "spolupracující svědek" nebo "svědek spolupracující s vyšetřováním") je jednotlivec, který souhlasí s tím, že bude spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení (například s policií nebo státním zástupcem) při vyšetřování trestného činu, který se dotýká nejen jiných osob, ale i jeho samotného.

Spolupracující obviněný může poskytovat informace, svědectví nebo spolupracovat s vyšetřováním tím, že například vypovídá o skutečnostech, které se týkají trestného činu, a může dokonce i přiznat vlastní vinu a poskytovat důkazy proti dalším obviněným. Výhodou spolupracujícího obviněného může být možnost snížení trestu nebo jiných výhod, které s tím mohou souviset, a to v rámci dohody se státním zástupcem.

V každé jurisdikci mohou být pravidla týkající se spolupracujících obviněných mírně odlišná, ale obecně se jedná o osobu, která spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení a přispívá k objasnění trestného činu.

Korunní svědek a spolupracující obviněný je vlastně totožný název pro obviněnou osobu, která svým svědectvím v trestním řízení významně přispěje k odhalení závažného zločinu či organizované trestné činnosti. Institut spolupracujícího obviněného byl zakotven v zákoně č. 41/2009 Sb. Zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, který za spolupracujícího obviněného považuje obviněného, který:

- 1) „oznámí státnímu zástupci skutečnosti, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění takového zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve

⁵⁴<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/uskali-pravni-upravy-institutu-spolupracujiciho-obvineneho-v-praxi-dne-3.3.-2024>

spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo které pomohou zabránit dokonání takového zločinu, a zaváže se podat jak v přípravném řízení, tak i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech,

2) dozná se k činu, pro který je stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, a

3) prohlásí, že souhlasí s tím, aby byl označen jako spolupracující obviněný⁵⁵

Pokud splní tyto podmínky, je možné považovat osobu za spolupracujícího obviněného. Je ovšem nutné, aby také státní zástupce shledal toto označení za vhodné, vzhledem k povaze trestné činnosti, k jejíž objasnění se spolupracující obviněný zavázal. Zároveň je nutné přihlídnout k závažnosti trestného činu a k doznání obviněného, k jeho osobě a celkově k okolnostem případu. Zejména se jedná o skutečnosti, zda se dotyčný podílel na trestné činnosti, jejíž objasnění se zavázal, potažmo jaké následky svým činem spáchal.⁵⁶

Spolupracujícím obviněným se člověk nemůže stát z vlastní vůle, ale je nutné, aby státní zástupce rozhodl o tom, zda je jeho výpověď natolik významná, že mu bude přiznán tento status. Musí se jednat o výpověď, která objasní závažnou trestní činnost, zejména tu organizovanou. Zároveň se musí výpověď týkat trestné činnosti, za kterou je stíhán. V opačném případě, kdy není státním zástupcem jmenován jako spolupracující obviněný, nemůže být na něj takto nahlíženo ani před soudem.⁵⁷

Aplikace korunního svědka/spolupracujícího obviněného je podle Ústavního soudu legitimním nástrojem v boji proti organizované trestné činnosti a může být prospěšná pro samotnou společnost, ovšem je nutné na tento institut nahlížet velmi přísně, jeho zvolení musí podléhat vysokým nárokům. Pečlivost a věrohodnost je hlavním klíčem při přisuzování statusu spolupracujícího obviněného. Je nutné nahlížet nejen na samotnou výpověď, ale také na osobnostní rysy obviněného, na motivaci ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, stejně jako je nutné zkoumat podstatu výpovědi společně s ostatním důkazním materiálem, který byl prozatím zajištěn.⁵⁸

Jak již bylo řečeno, status korunního svědka/spolupracujícího obviněného, není samozřejmostí, stejně jako není samozřejmostí získání úlev za poskytnutí těchto

⁵⁵ Dle § 178a odst. 1 trestní řád.

⁵⁶ Dle § 178a odst. 2 trestní řád.

⁵⁷ SCHRAMHAUSER, Jiří. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2012, roč. 11, č. 1, s. 11-16. ISSN 1213-5313.

⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13.

významných skutečností a důkazů. Pachatel tak i po dané výpovědi, která pomůže při řešení organizované trestné činnosti, nemá jistotu získání těchto úlev. Na tomto místě je nutná práce zákonodárců, kteří musí tento institut dostatečně právně ošetřit. Ruku v ruce s tímto souvisí institutochrana svědků, jelikož je důvodný předpoklad, že bude mít určitá skupina či osoba zájem na umlčení takového svědka nebo dokonce jeho odstranění. Ochota svědčit se tak stává závislá i na určité garanci ochrany.⁵⁹

Z výše uvedeného plyne, že spolupracující obvinění mohou mít několik výhod, včetně snížení jejich trestu, nebo upuštění od některých obvinění výměnou za spolupráci s vyšetřovateli. V návaznosti na možnost snížení délky jejich trestu odnětí svobody jsou snížené náklady spojené s pobytem ve vězení.

V některých případech mohou získat upuštění od či snížení pokut nebo poplatků spojených s jejich případem. Spolupráce s nimi může urychlit soudní proces a vést k rychlejšímu prošetření případu.

Je však důležité si být vědom toho, že spolupráce obviněných může mít i nevýhody, kdy mohou čelit výzvám v oblasti jejich bezpečnosti a společenské integrace. V těchto případech mohou i tito svědci získat dodatečnou ochranu před represemi nebo pomstou od ostatních členů organizovaného zločinu.

Další nevýhodou, je sociální stigma, kdy obvinění mohou čelit negativním postojům a sociálnímu stigmatu od své komunity nebo rodiny kvůli spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. V některých případech spolupracující obvinění mohou být považováni za méně důvěryhodné svědky v soudních procesech, kdy mají minulost spojenou s trestnou činností.

Dále mohou mít omezené možnosti při hledání zaměstnání v určitých odvětvích kvůli svému trestnímu záznamu a nést si i psychické následky, včetně stresu, úzkosti a obav z pomsty, které mohou plynout z jejich rozhodnutí spolupracovat při objasnění trestné činnosti. Je důležité tedy zvážit všechny aspekty a důsledky předtím, než se někdo rozhodne stát spolupracujícím obviněným.

⁵⁹KUCHTA, J. *Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu*. Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2, s. 4-6.

5 Vymezení povinností svědka a právní důsledky jejich nedodržení

5.1 Povinnosti svědka

Povinnost svědčit je všeobecná. Mezi základní povinnosti svědka patří povinnost dostavit se na předvolání a povinnost vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu, pachateli nebo o dalších okolnostech důležitých pro trestní řízení.⁶⁰ Toto upravuje trestní řád. Z povinnosti dostavit se jsou vyjmuty osoby, které jsou vyjmuty z pravomocí orgánů činných v trestním řízení, jenž upravuje § 10 tohoto zákona, které požívají diplomatických zásad a imunit. Na druhou stranu dostavit se k podání svědeckví jsou povinny i osoby, jejichž výslech je zakázán nebo, které mají právo výpověď odepřít.⁶¹ Tuto povinnost je možné vynutit pořádkovou pokutou či předvedením⁶². Aby bylo možné takto postupovat je potřeba osobu nejprve řádně předvolat, a to zejména písemně zasláním výzvy k podání vysvětlení, resp. předvolání k výslechu svědka a řádně jí poučit o následcích, pokud výzvě nebude vyhověno. Předvolání je nutné poslat na adresu trvalého pobytu, popř. na adresu, kterou osoba uvedla u příležitosti dřívějších jednání s orgány činnými v trestním řízení jakožto adresu doručovací.⁶³

Povinnosti svědka jsou tedy uvedeny v trestním řádu, v hlavě první a páté. Nejdůležitější povinností svědka je povinnost dostavit se na předvolání k orgánu činnému v trestním řízení a vypovídat. Každý je povinný vyslyšet předvolání a vypovídat tak ohledně jemu známých informací k trestnému činu, pachateli či okolnostem, které s trestným činem dále souvisí, nebo jsou důležité pro trestní řízení. Po řádném předvolání, které může mít písemnou či ústní formu⁶⁴, je povinností svědka se dostavit. Protokol o předvolání v jakékoliv formě musí obsahovat veškeré náležitosti, o kterých musí být předvolaná osoba informována, včetně samotné věci, v které je svědek předvolán, místo a čas konání, stejně tak jako postavení předvolaného. V případě řádného předvolání a následného nedostavení se předvolaného je možné, aby soud uložil pořádkovou pokutu, jak vyplývá z judikatury Nejvyššího soudu, tedy „pokud je někdo předvoláván k výslechu svědka písemně,

⁶⁰ §97 trestní řád.

⁶¹ § 99 a §100 trestní řád.

⁶² §66 a § 98 trestní řád.

⁶³ §55 trestní řád.

⁶⁴ Ústní forma musí být potvrzena protokolem dle § 55 odst. 1 trestní řád, následně musí být tento protokol podepsán dle § 56 odst. 1 trestní řád.

*musí mu být adresováno předvolání, z něhož je výslovně a jednoznačně zřejmé, že právě on se má osobně k výsledku dostavit. Nevyplyvá-li z předvolání, že se k výsledku má dostavit určitá konkrétní osoba, nelze této osobě za nedostavení uložit pořádkovou pokutu podle § 66 odst. 1 trestního řádu“.*⁶⁵

Další dílčí povinností svědka je vypovídat. Trestní řád ČR přímo určuje, o čem svědek smí a nesmí vypovídat, o tom, co je mu známo o trestném činu či pachateli trestného činu. Důležitým faktem je také to, že výpověď a vypovězené informace se nemusí týkat pouze osobního hlediska, tedy co svědek viděl, ale také musí vypovídat o věcech, které mohl slyšet od jiných osob. V takovém případě je ovšem nutné uvést přesný zdroj, který musí být potvrzen, aby mohly informace být považovány za svědeckou výpověď. Zjištění těchto okolností je na samotném vyslyšajícím, kdežto veškeré informace jsou poté zhodnoceny i ostatními orgány činnými v trestním řízení. Výpověď musí být pravdivá, jinak opět hrozí trestní odpovědnost, a to za křivou výpověď.^{66,67}

Mezi další povinnosti svědka patří povinnost podrobit se zvláštním způsobům dokazování. Dále se jedná o povinnost podrobit se vyšetření duševního stavu, dle § 118 trestního řádu, a to pouze tehdy, pokud existuje důvodné podezření pro existenci omezeného vnímání a omezené schopnosti vypovídat. Vyšetření je vedeno znalcem v oboru psychologie a svědek má povinnost vyslyšet dané předvolání k vyšetření duševního stavu. V opačném případě mu opět hrozí sankce. Další povinností je prohlídka těla⁶⁸. Jedná se o způsob, kdy se pozorují určité skutečnosti, resp., zda nemá svědek na vlastním těle stopy určité trestné činnosti. Vyšetření provádí lékař, pokud není lékař přítomen, provádí prohlídku osoba stejného pohlaví. Osoby podrobené prohlídce těla musí spolupracovat, ovšem je nutné dodržovat pravidla přiměřenosti tak, aby nedocházelo k porušování základních lidských práv. Dalšími povinnostmi je podrobení odběru krve, pokud je to důležité pro zajištění důkazů či v případě samotného vyšetřování.⁶⁹ Další povinností svědka je strpět kontrolu totožnosti v momentě, kdy byl na místě trestného činu nebo je tato skutečnost nutná k zajištění dalších důkazů.⁷⁰ Poslední povinností je poté zajištění

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. 2 Tzn 192/96.

⁶⁶ Takové sankce jsou poté ukládány dle § 346 odst. 2 trestního zákoníku.

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1436-1437.

⁶⁸ § 114 odst. 1 trestní řád.

⁶⁹ § 114 odst. 2 trestní řád.

⁷⁰ § 114 odst. 3 trestní řád.

správnosti rukopisu⁷¹, kdy musí svědek napsat dostatečné množství slov tak, aby bylo možné určit jeho rukopis. V případě odmítnutí všech těchto povinností, přistoupí soud k sankčnímu jednání a udělení pořádkové pokuty.⁷²

5.2 Výjimky z povinností svědka

Osoby, které jsou vyňaty z pravomoci orgánů činných v trestním řízení dle § 10 odst. 1 trestního řádu, jakožto osoby požívající výsad a imunit mají výjimku ze všeobecné povinnosti svědčit.⁷³ Dále nesmí být svědek vyslechnut o okolnostech, týkajících se utajovaných informací, které jsou chráněny zákonem č. 412/2005 Sb. O ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, které je povinen zachovat v tajnosti, pokud není této povinnosti příslušným orgánem zproštěn, kdy toto zproštění lze odepřít jen tehdy, jestliže by výpověď způsobila státu vážnou škodu.

Osoba nesmí být vyslýchána též tehdy, jestliže by svojí výpovědí porušila státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, vyjma případu, kdy byla povinnosti mlčenlivosti příslušným orgánem, nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěna. Toto neplatí u trestných činů, u nichž má svědek oznamovací povinnost a u svědecké výpovědi o utajovaných informací ve stupni utajení Důvěrné nebo vyhrazené.⁷⁴

Povinnost vypovídat je všeobecná, ovšem existují výjimky, které můžeme řadit do pěti skupin, kdy se jedná o skupiny, u kterých je povinnost vypovídat a svědčit prolomena dle § 99 a § 100 trestního řádu. Jedná se o právo respektování zákazu výslechu svědka a právo odepřít výpověď. Další výjimky jsou zakotveny v Ústavě, kde jsou zakotvena ustanovení, která zbavují určité osoby podmínky vypovídat ve věci jako svědek.⁷⁵

První skupinou jsou osoby, jež jsou chráněni diplomatickou imunitou nebo výsadou stanovenou lokálním či mezinárodním právem. Tyto osoby nepodléhají pravomocem orgánu činným v trestním řízení⁷⁶, svědectví je pouze jejich dobrovolnou činností a volbou. Jedná se o členy diplomatických komisí, zástupce mezinárodních organizací, jako je například OSN nebo členy Mezinárodního soudního dvora.

⁷¹ §101 odst. 4 trestní řád.

⁷²FENYK, Jaroslav, GRIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar a kol. *Trestní právo procesní*. Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 392–393.

⁷³ §10 odst. 1 Zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷⁴ §99 Zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1436-1437.

⁷⁶ § 10 odst. 1 trestní řád.

Druhou skupinu tvoří osoby, u nichž jsou výslech a výpověď zakázány⁷⁷, zejména se tak jedná o osoby, které disponují citlivými informacemi, s cílem udržet utajované skutečnosti a informace. Na rozdíl od první skupiny, nemůže tato skupina osob vypovídat, a to ani v případě, pokud by samy chtěly.⁷⁸

Další skupinou jsou osoby, které jsou oprávněny odepřít výpověď⁷⁹, a to v momentě, kdy je chráněn určitý veřejný zájem. Čtvrtá skupina zasahuje mezi politiky, senátory a soudce Ústavního soudu. Poslanci a senátoři mohou odepřít výpověď dle článku 28 Ústavy v případě, kdy se o zájmových skutečnostech dozvěděli v době svého mandátu. Takové právo jim náleží i v době, kdy již přestali vykonávat svou činnost, ale své právo mohou či nemusí využít. Stejná pravidla platí u soudců Ústavního soudu, s tím rozdílem, že je toto oprávnění platné dle článku 86 odst. 3 Ústavy.⁸⁰

5.3 Následky porušení povinností svědčit

Bezdůvodné odmítnutí výpovědi je možné postihnout pořádkovou pokutou. Pokud by k tomu došlo opakovaně před soudem, bylo by to možné hodnotit jako přečin pohrdání soudem dle § 336 trestního zákoníku. Nepravdivou výpověď nebo úmyslným zamlčením podstatné okolnosti se může svědek nebo znalec před soudem nebo před mezinárodním soudním orgánem, před notářem jako soudním komisařem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dopustit trestného činu křivé výpovědi dle § 346 odst. 2 písm. b) tr. z.⁸¹

Porušení povinnosti svědčit sebou nese trestněprávní důsledky. Trestní řád určuje určité postihy, které je možné uložit v případě, kdy nejsou plněny výše zmíněné povinnosti, a to buď pořádkovou pokutou nebo předvedením.⁸²

Pořádkovou pokutu považuje trestní zákoník za nástroj, kterým je za pomoci disciplinární pravomoci orgánů činných v trestním řízení možné uložit určitou sankci, jejíž výše je různé intenzity, dle závažnosti jednání osoby, která nevyslyšela svou povinnost. *„Výši pořádkové pokuty je nutno určovat s ohledem na princip proporcionality, neboť při jejím ukládání dochází ke kolizi ústavně chráněné hodnoty,*

⁷⁷ § 99 odst. 1 trestní řád.

⁷⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*, s. 73.

⁷⁹ § 100 odst. 1 trestní řád.

⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1438.

⁸¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1436-1437.

*jež představuje zajištění řádného průběhu trestního řízení s právem pokojného užívání majetku. Aby zásah do práva vlastnit majetek ze strany veřejné moci neporušoval požadavek šetření podstaty a smyslu ústavně garantovaných práv a svobod, je třeba vzít v úvahu význam plynulosti a naplnění účelu trestního řízení, intenzitu jeho ohrožení nevyhověním předvolání orgánu činného v trestním řízení, jakož i závažnost jednání, pro něž se trestní řízení vede“.*⁸³

Maximální výše pořádkové pokuty může dosáhnout 50.000 Kč, ovšem je možné ji udělit opakovaně. Pokud není svědkem vyslyšena jeho povinnost ani po opakované sankci, je možné chápat takové jednání jako pohrdání soudem, dle § 336 tr. z. Pokud se jedná o právnickou osobu, tak dle rozhodnutí soudu jí lze za splnění zákonných podmínek uložit pořádkovou pokutu dle § 66 odst. 1 trestního řádu.⁸⁴

Předvedení je forma sankce, díky níž se vynucuje přítomnost svědka v rámci povinnosti svědčit, a to v případě, že byly splněny všechny podmínky pro předvolání. O předvedení rozhoduje orgán činný v trestním řízení. V případě, kdy je vyzvaná osoba členem ozbrojených sil, je nutné předvolání předat činnému veliteli či nadřízenému a tento nadřízený je zároveň povinen vysvětlit důvod nepřítomnosti dané osoby. Předvedení se volí až v krajním případě, kdy je patrné, že pořádková pokuta, jakožto první z těchto sankcí, nepovede ke změně chování dané osoby. Předvedení může být využito v rámci všech povinností, které svědek neplní.⁸⁵

Jednou z povinností svědka je vypovídat pravdivě a nezamlčovat skutečnosti, jež jsou důležité pro vyšetřování. Takové skutečnosti musí být svědkovi, před samotným výslechem řečeny, a svědek musí být o tomto poučen. V případě porušení těchto povinností je možné svědka obvinít z trestného činu křivé výpovědi nebo křivého obvinění v případě, kdy je takto označena, resp. lživě obviněna jiná osoba, která může být stíhána, přestože je nevinná.⁸⁶

Skutková podstata trestného činu křivého obvinění je vyjádřena v § 345 t. z. Zde není důvodem potírání tohoto trestného činu jen řádná činnost orgánů činných v trestním řízení a soudů, ale také ochrana cti a svobody jiných osob, které jsou nepravdivě a lživě obviněny z trestného činu. Skutková podstata trestného činu křivého obvinění je naplněna tehdy, je-li jiná osoba označena jako pachatel trestného činu, v rámci

⁸³Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 1996, sp. zn. 2 Tzn 90/96

⁸⁴ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. 10. 1994 sp. zn. 8 To 254/94

⁸⁵ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*, s. 339.

⁸⁶ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3, s. 786.

lživých či smyšlených informací svědka. Obvinění musí směřovat proti konkrétní osobě, přestože nemusí být označena jménem, stačí pouze informace a skutečnosti, které pomohou danou osobu identifikovat a individualizovat.⁸⁷ Podstatné pro naplnění skutkové podstaty křivého obvinění je skutečnost, že osoba byla lživě označena jako pachatel trestného činu. O trestný čin křivé výpovědi se jedná tehdy, pokud svědek lživě vypovídá o spáchání trestného činu nevinnou osobou, pouhé podezření ze spáchání trestného činu nestačí.⁸⁸

Křivá výpověď svědka je také zakotvena v § 346 odst. 2 tr. z., kdy objektivní stránkou pro naplnění tohoto trestného činu je uvedení nepravdy v rámci okolností týkajících se vyšetřování trestného činu, kdy takové lživé informace mají podstatný význam při rozhodování vyšetřovací komise PSP ČR. Objektivní stránkou daného trestného činu je také vědomé zamlčení určitých skutečností, jakožto jeho pasivní forma. Skutková podstata tohoto trestného činu je dále naplněna, pokud svědek křivě vypovídal před soudem, státním zástupcem nebo jiným policejním orgánem v přípravném řízení. Dále je nutné, aby byla splněna skutečnost, kdy pachatel úmyslně a vědomě uváděl nepravdu nebo zamlčel podstatné informace.⁸⁹

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1987 sp. zn. 1 t. z. 46/86.

⁸⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*, s. 852.

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 7 Tdo 1103/2005.

6 Druhy a průběh výslechu svědka

V této kapitole si popíšeme základní problematiku výslechu, jednotlivé druhy a průběh výslechu specifického svědka, včetně postupu orgánů činných v trestním řízení při výslechu osoby mladší osmnácti let a dítěte mladšího patnácti let.

6.1 Podání vysvětlení

Podání vysvětlení slouží k tomu, aby Policie České republiky získala informace, které by vedly ke zjištění okolností, faktů nebo vyjasnění si určitých nesrovnalostí. Děje se tak proto, aby mohl policejní orgán řádně objasnit věc, kterou prověřuje, a to jak na základě trestního oznámení nebo ze své vlastní iniciativy, resp. ze své úřední povinnosti. Prověřují se tak informace a skutečnosti ke zjištění, zda byl spáchán trestný čin či nikoliv.

Podání vysvětlení dle ustanovení § 158/6 trestního řádu je prováděno policejním orgánem před zahájením trestního stíhání.⁹⁰ Tento úkon však může být využit i v průběhu trestního stíhání ve stádiu vyšetřování.⁹¹ Paralelně je pojem podání vysvětlení také upraven v § 61 zákona č. 273/2008 Sb., zákona o Policii České republiky, které slouží k odhalení určité trestné činnosti nebo odhalení podezřelé či pohřešované osoby před tím, než jsou ve věci zahájeny úkony trestního řízení, a není tak možné postupovat v souladu s trestním řádem. Podání vysvětlení prakticky probíhá formou rozhovoru, kdy po řádném poučení, kdy je kladen důraz na poučení zejména o možnosti odepření výpovědi, je v úvodní části dán prostor vypovídajícímu, tak aby se k věci vyjádřil volnou formou (monologu) a poté se přistoupí k jednotlivým otázkám, které kladl policejní orgán⁹². Na závěr je vyslychající vyzván, zda by chtěl k věci ještě něco doplnit a v případě, že již nemá co dodat je podání vysvětlení ukončeno. Průběhu podání vysvětlení se budu podrobněji zabývat později.

Před tím, než eventuálně policejní orgán zahájí trestní stíhání neexistuje osoba v pozici obviněného. Je tak možné přistupovat k osobě, jenž podává vysvětlení, pouze jako k osobě neutrálního postavení, s tím, že může být neformálně podezřelá, může později vystupovat jako svědek či poškozený. Není ani vyloučeno, že takováto osoba může být později i osobou obviněnou. Policejní orgán v tuto chvíli nemá k dispozici oficiální informaci o tom, v jaké pozici se osoba podávající vysvětlení nachází, stejně

⁹⁰ § 158 trestní řád.

⁹¹ § 164 trestní řád.

⁹² § 61 zákona č. 273/2008 Sb., o policii ČR.

tak nemá zcela jasnou představu o tom, v jaké pozici se osoba bude nacházet do budoucna, zda se trestní řízení odloží, nebo zda bude vystupovat v nějakém postavení i do budoucna, a to jako svědek, podezřelý či dokonce jako obviněný.

Podání vysvětlení po zahájení trestního stíhání se liší od výše popsaného tím, že v této fázi již policejní orgán určil toto postavení osob v trestním řízení, kdy je tedy možné provést přímo výslech osob z pozice obviněného, svědka či poškozeného.

Při podávání vysvětlení má každá osoba právo být zastupována advokátem, tedy profesionálem, který je zapsán a veden českou advokátní komorou.⁹³ Právní pomoc může být poskytnuta právě a pouze advokátem, který je oprávněn pomoci při vysvětlení povahy podání vysvětlení a jeho důležitosti, v otázkách mlčenlivosti, či při možnostech jeho odepření a mnohé další.

6.2 Výslechsvědka

Výslech svědka patří mezi jeden z nejdůležitějších důkazních materiálů, který můžou orgány činné v trestním řízení využít k odhalení pravdy o trestném činu v trestním řízení. Výsledným produktem výslechu je výpověď, jakožto samotný důkazní prostředek. Cílem samotného výslechu svědka je získat celou pravdu, jednotlivý sběr informací průběhu výpovědi jsou výsledkem rozhovoru a interakce mezi vyslychaným a vyslychajícím. Výslech svědka může být brán z pohledu trestního práva, kriminalistiky či forenzní psychologie. Všechny tyto pohledy mají ovšem společný cíl, získat relevantní výpověď pro objasnění pravdy v konkrétní věci.⁹⁴

Trestní právo, stejně jako kriminalistika, se snaží najít jednotlivé nedostatky z obsahové, taktické a procesní stránky, zatímco forenzní psychologie se zabývá určitými vztahy v rámci výslechové interakce. V případě výslechu je nutné veškerý průběh zdokumentovat tak, jak probíhal, tzn. přesně tak, jak vyslychající svou výpověď podal a to doslova a do písmene, aby policejní orgán disponoval co nejpřesnější výpovědí pro použití jakožto důkazního materiálu při pozdějším hlavním líčení.⁹⁵

Z pohledu trestního práva se na výslech můžeme dívat jako na procesní úkon, při kterém jsou získávána důležitá data, kdy jde o snahu získat kvalitní a pravdivou výpověď, tedy získat důkazní materiál. Výslech provádí osoba, v souladu s trestním

⁹³ §4 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*, s. 12.

⁹⁵ KONRÁD, Zdeněk, and Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 18-19.

právem, policejní orgán, státní zástupce či soudce. Dále trestní řád rozlišuje mezi výslechem svědka, výslechem obviněného a výslechem znalce. Případný důkaz je možný klasifikovat jako sběr veškerých informací, které povedou k objasnění věci.⁹⁶

Pro výslech je velmi důležitá příprava, kterou je možné rozdělit do dvou základních fází. První fází je obsahová příprava, kde je nutné si zjistit veškeré známé skutečnosti k případu, které je potřeba objasnit a poté si připravit chronologický postup výslechu s důrazem na zodpovězení sedmi kriminalistických otázek vztahujících se k předmětnému trestnému činu, aby nejasnosti v případě mohly být vyjasněny. Jedná se o otázky jak, proč, čím, kde, kdy, co a kdo trestný čin spáchal. V této fázi je tak nutné velmi pečlivě kontrolovat a číst materiály ve spise, které jsou pro danou věc důležité a jsou dosud k dispozici. Druhá fáze je poté organizační, týkající se výběru místa pro výslech, což může velmi ovlivnit postoj vyslýchaného a navodit důvěru k vyslychajícím, kdy právě volba místa vyslychajícího hraje důležitou roli.⁹⁷

Trestní řád, stejně jako kriminalistika, rozděluje výslech svědka do tří základních stádií, kdy prvním stádiem je část úvodní, kde dochází k ověření totožnosti a provedení nezbytných formalit jako je sepsání osobních dat vyslychaného. Dále je vyslychaný seznámen s daným postupem výslechu, jeho předmětem, je poučen o svých právech a povinnostech a o případných sankcích, které v případě porušení těchto povinností přicházejí v úvahu. Důležitým bodem v této fázi výslechu je vyhodnotit dosavadní informace pro možnost určení statusu utajovaného svědka.⁹⁸

Druhým stádiem výslechu je monolog, kdy má vypovídající možnost vysvětlit veškeré okolnosti a skutečnosti bez toho, aby mu do tohoto monologu kdokoliv zasahoval. Jedinou výjimkou v tomto procesu je zásah vyslychajícího, který může korigovat výslech v případě, kdy vyslychaný hovoří o skutečnostech, které nejsou podstatné pro danou věc. Vyslychaný je povinen pravdivě a zcela vypovědět co o dané věci ví a kde se skutečnosti dozvěděl.⁹⁹

Třetím a posledním stádiem výslechu je poté dialog, kde vyslychaný odpovídá na doplňující otázky vyslychajícího v případě, kdy jsou ve výslechu slepá místa a nejasnosti, jež je nutné rozklíčovat a objasnit. Otázky musí být vyslychanému

⁹⁶ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*, s. 12.

⁹⁷ KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. *Dokazování v trestním řízení-právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8072-0, s. 113.

⁹⁸ § 101 odst. 1 trestní řád.

⁹⁹ KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. *Dokazování v trestním řízení-právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*, s. 113–114.

jasné, musí být stručné a k věci. Dialog slouží k vytvoření celistvé výpovědi. Otázky musí respektovat lidskou důstojnost. V případech, kdy jsou intimní otázky důležité a nevyhnutelné, musí být pokládány šetrně a tak, aby nebylo nutné v budoucnu dané otázky opakovat, stejně jako opakovat odpovědi.¹⁰⁰

Výslech nesmí být činěn pod donucením, zakázány jsou sugestivní a nejasné, tzv. kapciózní otázky¹⁰¹. Zakázáno je donucování psychického i fyzického charakteru.¹⁰² V případě porušení těchto pravidel nejsou takto získané důkazy pro trestní řízení využitelné.

6.3 Průběh výslechu svědka v přípravném řízení

Všechna stadia trestního řízení se prolínají, přičemž kvalita provedení v rámci výslechu svědka v přípravném řízení velmi ovlivňuje kvalitu procesu při výslechu svědka v hlavním líčení, což s sebou nese rozdíl mezi úspěšností a neúspěšností celkového trestního řízení. Výslech svědka může být proveden před zahájením trestního stíhání, kdy se nachází trestní řízení ve fázi prověřování¹⁰³. Zejména se však provádí výslech svědka po zahájení trestního stíhání, kdy je trestní řízení již ve fázi vyšetřování.¹⁰⁴

V případě, že má výpověď osoby neodkladnou¹⁰⁵ a neopakovatelnou povahu¹⁰⁶, je možné, aby policejní orgán vyslechl osobu v pozici svědka již před zahájením trestního stíhání, je ovšem nutné splnit několik podmínek. Výslech se musí konat na vyzvu státního zástupce a za přítomnosti soudce, který může zasahovat do procesu výslechu, ovšem nemůže zpochybňovat závěr státního zástupce o tom, že se jedná o úkon neopakovatelný či neodkladný.¹⁰⁷ Přesto je nutné, aby v sepsaném protokolu bylo jasně vyjádřeno, podle jakých skutečností se jedná o neopakovatelný či neodkladný úkon.

Neodkladný a neopakovatelný úkon je možné chápat jako určitý krok, který je prováděn orgánem činným v trestním řízení, kdy jsou tyto úkony naléhavé a nelze je

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*, s. 409.

¹⁰¹ Kapciózní otázka je takový druh otázky, jež je formulována výhradně k tomu, aby vyslýchaný nepochopil její pravý smysl, a tak proti své vůli podal výpověď, kterou by za normálních okolností nepodal.

¹⁰² § 89 odst. 3 trestní řád.

¹⁰³ Dle podmínek § 158 trestního řádu.

¹⁰⁴ Dle podmínek § 164 trestního řádu.

¹⁰⁵ Myslí se tím úkon, který pro svou povahu nemůže být zdržován. Zejména se jedná o nebezpečí zmaření, zničení nebo ztráty důkazu.

¹⁰⁶ Jedná se o úkon neopakovatelný, který nelze před soudem opakovat.

¹⁰⁷ §158a trestní řád.

odložit. Později je možné takto získané informace použít jako důkazy v hlavním líčení před soudem. Hlavním znakem těchto úkonů je fakt, že se provádějí v časové tísní, kdy reálně hrozí ztráta takto získaných důkazů, pokud by se úkon včas neprovedl. Pokud by došlo k odkladu takového úkonu, je možné, že by se daný úkon již nemohl opakovat. Také se provádí v případě, kdy by určité osobě či skupině osob hrozilo nebezpečí, které by celý proces získávání důkazů značně ztížilo. Mohlo by tak hrozit ovlivnění určité výpovědi jakožto důkazního materiálu v rámci svědectví. V těchto případech se tedy jedná o zvláštní režim, který má ochránit věrohodnost celého procesu výslechu svědka, jeho pravdivost a úplnost. Pro to, aby mohl být tento úkon proveden, je nutné splnit určené podmínky.¹⁰⁸

V případě neodkladného úkonu je možné definovat tento výraz dle § 160 odst. 4 trestního řádu, který říká, že „*Neodkladným úkonem je takový úkon, který vzhledem k nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání*“.¹⁰⁹ Je ovšem nutné, aby toto nebezpečí aktuálně hrozilo.

V případě neopakovatelného úkonu je tento definován větou „*Neopakovatelným úkonem je takový úkon, který nebude možno před soudem provést*“.¹¹⁰ Z těchto definic je tedy patrné, že zatímco neodkladné úkony se týkají daného okamžiku trestního řízení, tak neopakovatelné úkony se vážou přímo na hlavní líčení. Ačkoliv je možné úkony naplňující znaky neodkladnosti, případně neopakovatelnosti, provádět před zahájením trestního stíhání, je možné k takovému postupu přistoupit pouze v případě objektivní nemožnosti zahájení trestního stíhání, nikoliv v případě, že pouze zahájeno nebylo.¹¹¹

Mezi neodkladné úkony v případě této diplomové práce budeme řadit výslech svědka a rekognici. Neopakovatelným úkonem bude poté také výslech svědka či znalce, kterého nebude možné předvést a opakovat výslech před soudem, z důvodu vážné nemoci, vyššího věku nebo naopak pokud se bude jednat o dítě, nebo kdy je osoba příslušníkem bez trvalého pobytu na našem území a hrozí jeho odjezd na delší dobu nebo natrvalo.

¹⁰⁸ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 2080.

¹⁰⁹ Dle § 160 odst. 4 trestního řádu.

¹¹⁰ Dle § 160 odst. 4 trestního řádu.

¹¹¹ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 2077.

Existují také případy, kdy jsou úkony jak neodkladné, tak i neopakovatelné, zejména se jedná o případ vyslychaného svědka, který umírá v momentě, kdy není možné začít trestní stíhání.¹¹²

Neodkladný a neopakovatelný úkon by se měl použít v opravdu výjimečné situaci. Novela trestního řádu dle § 158 odst. 3 trestní řád poskytl poměrně široké pravomoci policejnímu orgánu, který tak může provádět v procesní formě poměrně velké množství úkonů, které nemají povahu neodkladnosti či neopakovatelnosti.

V současné době je tak úkon neodkladný či neopakovatelný vztahován k výsledku svědka, rekognici a také k množství úkonů v rámci hlavy čtvrté trestního řádu. Tam je možné také zařadit například provedení domovní prohlídky či odposlechu.¹¹³

Úkon neodkladný a neopakovatelný umožňuje státnímu zástupci či policejnímu orgánu reagovat na aktuální situaci, kdy je potřeba provést potřebné úkony bez ohledu na to, zda začalo trestní stíhání, čímž je možné zajistit klíčové důkazy za podmínky, kdy dané úkony nesnesou odklad či nemohou být opakovány.¹¹⁴

Dále může být v přípravném řízení vyslechnuta jako svědek osoba, jejíž výpověď může být klíčová pro zahájení trestního stíhání. Děje se tak z pravidla v momentě, kdy není zjištěna osoba, u které by existovaly dostatečné důkazy, které by odůvodňovaly považovat ji za osobu pachatele, který daný trestný čin spáchal. V takovém případě existuje také možnost, že bude doba od podání trestního oznámení k eventuálnímu trestnímu stíhání trvat delší dobu, což by se mohlo promítnout do kvality výpovědi, kdy může být osoba, která disponuje důležitými informacemi zastrášována či na ní může být vyvíjen nátlak nebo hrozí, že může být kvalita její výpovědi ohrožena i z jiného důvodu. Také lze takto vyslechnout osobu mladší osmnácti let a osobu o jejíž schopnosti správně vnímat, pamatovat si a reprodukovat, jsou s ohledem na její psychický stav, pochybnosti.¹¹⁵

Pokud se poté zahájí trestní stíhání, je možné provést výslech znovu, a to již za přítomnosti obviněného či jeho obhájce. Je možné jej provést znovu před policejním orgánem na jejich návrh a za jejich účasti, anebo jej poučit o tom, že v rámci práva domáhat se osobního výslechu svědka může obhajoba žádat o provedení takového výslechu v řízení před soudem.¹¹⁶

¹¹² ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 2077.

¹¹³ Tamtéž, s. 2080-2081.

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*, s. 489.

¹¹⁵ § 158 odst. 9 trestní řád.

¹¹⁶ § 164 odst. 4 trestní řád.

V případě, že by svědek v rámci hlavního líčení znovu nevypovídal, je možné protokol o výpovědi svědka z přípravného řízení přechíst jako důkaz nebo použít jeho obrazový či zvukový záznam a to za předpokladu, že soud neshledá opakované osobní svědectví za podstatné a zároveň s tímto rozhodnutím souhlasí jak státní zástupce, tak obžalovaný.¹¹⁷ Protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka je možné přechíst také v případě, kdy svědek již zemřel, je nezvěstný nebo pobývá dlouhodobě v zahraničí a není možné jej vyhledat, nebo trpí vážnou chorobou, která mu znemožňuje podat svědectví opakovaně.¹¹⁸

Je možné jej přechíst také v případě, kdy by bylo prokázáno, že byl svědek vystaven násilí, zastrašování, podplácení nebo příslibu výhody, což by mohlo vést ke zkreslení svědectví nebo možnému ovlivnění jeho výpovědi v rámci chování obžalovaného či přítomných v síni.¹¹⁹

V tomto bodě je důležité předestřít, že v případě, kdy se svědek v určitých věcech odchyluje od své výpovědi, kterou podal ve fázi prověřování a je splněna alespoň jedna podmínka proto, aby se výslech v hlavním líčení opakoval, může mu být pro vysvětlení těchto odchylek předestřena jeho stará výpověď tak, aby mohl samotný soud rozhodnout, zda je svědectví věrohodné a pravdivé, a tak může být jako důkazní materiál využito.¹²⁰

¹¹⁷ §211 odst. 1 trestní řád.

¹¹⁸ §211 odst. 2 písm. a) trestní řád.

¹¹⁹ §211 odst. 3 písm. b), c) trestní řád.

¹²⁰ §212 odst. 1 trestní řád.

6.4 Průběh výslechu svědka v hlavním líčení

Výslech před soudem je krokem, kdy dochází k hlavnímu bodu dokazování prostřednictvím výslechu předsedy senátu nebo samosoudce. V momentě skončení jejich dotazování jsou se souhlasem předsedy senátu či samosoudce na řadě s výslechem státní zástupce, obžalovaný, jeho obhájce a opatrovník, zúčastněná osoba, poškozený a jejich zmocněnci, kteří mohou vyslýchaným klást otázky. Původně měl výhradní právo na výslech pouze samosoudce či předseda senátu, což bylo změněno novelizací trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb.

Pokud žádá státní zástupce nebo obžalovaný a jeho obhájce o provedení důkazu před soudem, zejména výslech svědka nebo znalce, předseda senátu jim vyhoví, je-li důkaz prováděný na jejich návrh nebo jimi opatřený nebo navrhnutý. Přesto se může objevit určitá překážka, a to zejména v momentě, kdy je vyslýchaným obviněný či osoba mladší patnácti let, nemocný či zraněný člověk, nebo existují další závažné důvody, proč žádosti nelze vyhovět.¹²¹

Jestliže o výslech svědka žádá státní zástupce i obhajoba, rozhodne předseda senátu o tom, kdo výslech provede.

Výslech svědka v hlavním líčení sebou nese několik zásad, které je nutné dodržet, a to zejména z toho důvodu, aby nedocházelo k ovlivňování svědectví z jakékoliv strany. Na tyto zásady výhradně dohlíží předseda senátu či samosoudce. První zásadou je to, že nevyslechnutý svědek nesmí být přítomen při výslechu obviněného a jiných svědků.¹²² V případě, kdy je svědek zároveň poškozeným v trestním řízení, nastává kolize zásady, kdy má poškozený možnost neomezené účasti na hlavním líčení.¹²³ V takovém případě poškozený není přítomen při výslechu obžalovaného z důvodu možnosti zkreslit výpověď svědka.¹²⁴

Další zásadou je zásada svědčit ústně, tedy kdy svědecká výpověď je ústním procesem. Není tedy možné, aby svědek svou výpověď předčítal. Na druhou stranu má svědek i obžalovaný možnost nahlédnout do svýchpísemných poznámek tak, aby si ověřil svou odpověď. Zásada ústnosti je dána zejména právem obžalovaného na spravedlivý proces.¹²⁵

¹²¹ § 215 odst. 1 trestní řád.

¹²² § 209 odst. 1 trestní řád.

¹²³ § 209 trestní řád.

¹²⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 587/04.

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 2633.

Je však možné přečíst protokol o předešlé výpovědi v momentě, kdy soud neshledá osobní výslech za nutný, přičemž státní zástupce i obžalovaný s tímto postupem souhlasí.¹²⁶ Souhlas obžalovaného není potřeba v momentě, kdy se bez dostatečné omluvy nedostavil k hlavnímu líčení nebo se vzdálil z hlavního líčení bez dostatečného důvodu, a to za předpokladu, že mu byla tato zásada vysvětlena. Dále je možné přečíst protokol o dřívější výpovědi svědka či spoluobžalovaného v momentě, kdy je osoba vypovídající nezvěstná, vážně nemocná, zemřela, nebo je výslech v hlavním líčení z vážného důvodu nemožný.¹²⁷ Dále je možné takový postup učinit, pokud se jedná o neodkladný či neopakovatelný úkon.¹²⁸

Svědecká výpověď musí být úplná, pravdivá a spolehlivá. Je možné soudem zavést opatření, týkající se bezpečnosti svědka a jeho utajení, kdy je možné vynechat přítomnost obžalovaného v hlavního líčení tak, aby mohl svědek plně vypovídat bez jakýchkoliv vnějších vlivů na kvalitu jeho výpovědi. Děje se tak zejména v momentě, kdy je patrné, že by mohl obžalovaný svou přítomností svědka ovlivnit a výpověď by tak nebyla úplná nebo zkreslená. Obžalovaný je také vykázán z jednací síně v momentě, kdy se svědek obává o bezpečnost svých blízkých a dalších třetích osob. Po návratu do jednací síně musí být obžalovaný seznámen s obsahem takovéto svědecké výpovědi a následně má právo se kníi vyjádřit. Pokud toto právo využije tak může pokládat otázky, které jsou svědkovi předneseny prostřednictvím předsedy senátu.¹²⁹

¹²⁶ § 211 odst. 1 trestní řád.

¹²⁷ § 211 odst. 1 trestní řád.

¹²⁸ § 158a trestní řád.

¹²⁹ § 209 odst. 1 trestní řád.

6.5 Zvláštní druhy výslechu

Podle trestního řádu jsou určité zvláštní případy výslechů. Jedná se o skupiny osob, u nichž je nutné přistoupit ke zvláštnímu přístupu ze strany vyslýchajícího. Především jde o výslech svědka mladšího osmnácti let, svědka mladšího patnácti let a také výslech policisty. Zejména v prvních dvou případech je nutné přihlídnout k věku vyslýchávaného, jeho fyzickým, a především psychickým dispozicím.

6.5.1 Výslech osoby mladší osmnácti let

Výslech osoby mladší osmnácti let byl dříve poměrně složitým a u mnohých nežádoucím jevem, jelikož schopnost vypovídat u takových osob může být zkreslena věkem, zkušenostmi či psychickými změnami. Přesto je výslech osob mladších osmnácti let v moderním soudnictví žádoucí a časté odborné náhledy prokázaly, že jsou takové osoby schopné vypovídat, a zároveň jejich výpověď nepostrádá nic z věrohodnosti. Odchytky při výslechu osob mladší osmnácti let, jsou zakotveny v trestním řádu.¹³⁰

Přestože při výslechu platí stejná pravidla jako u dospělého svědka, je nutné přihlídnout k fyzickým a psychickým dispozicím jedince, zejména je nutné přistupovat k jednotlivým povinnostem a právům svědka, připomenout svědkovi možnost odepřít svědeckou výpověď, a také sankce za nesplnění těchto povinností, zejména poučit svědka o možném spáchání trestného činu křivé výpovědi¹³¹ nebo křivého obvinění.¹³²

Jelikož je nutné, aby vyslýchající přizpůsobil výslech věku svědka může být takovýto výslechučiněn pouze před orgánem činným v trestním řízení, který je povinen k takovému výslechu přibrat orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) nebo jinou osobu mající zkušenost s výchovou mládeže. Tím je navýšena ochrana svědka mladšího osmnácti let, kdy by mělo být zabráněno vyslovení nevhodných otázek třetích osob, nebo otázek zavádějících.¹³³

Další odchylkou od vyslýchání dospělého svědka je případ, kdy se může výslech týkat okolností, které mohou ohrozit mravní a duševní vývoj dítěte. V takovém případě je o možném postupu při výslechu nutná konzultace orgánu činného

¹³⁰ § 102 trestní řád.

¹³¹ § 346 trestní zákoník

¹³² § 345 trestní zákoník.

¹³³ § 102 odst. 3 trestní řád.

v trestním řízení s OSPODem, nebo dětským psychologem. V případě, že nastanou okolnosti, které mohou ohrožovat duševní a mravní vývoj dítěte, je nutné, aby u výsledku byla osoba z OSPOD, nebo jiná osoba se zkušenostmi s výchovou mládeže, tedy psycholog, pedagog a podobně. V potřebných situacích je možné přibrat k výsledku i rodiče vyslychaného za předpokladu, že by toto pozitivně přispělo k průběhu takového výsledku. V případě, kdy by mohl mít výsledek negativní vliv na duševní či mravní vývoj dítěte je žádoucí jej odložit¹³⁴, což mohou navrhnout osoby, které jsou součástí výsledku. Opakovaný výsledek před soudem následně není žádoucí, provádí se jen ve výjimečných situacích.¹³⁵

Protokol o výpovědi svědka mladšího osmnácti let může být čten před soudem i bez splnění podmínek obsažených v § 211 odst. 1 a 2 trestního řádu. Ovšem pokud má být protokol o výsledku takového svědka přečtený a použitý jako důkaz, je nutné, aby v takovém dokumentu byly obsaženy i otázky obviněného či jeho obhájce. Tyto otázky jsou poté kladeny skrz vyslychajícího. Druhý odstavec výše zmíněného ustanovení udává, že může být vyslechnuta také osoba, jež je přítomna u výsledku, ale to pouze za nutných okolností, zejména v případě, kdy jsou pochybnosti o správnosti či úplnosti protokolu.¹³⁶

6.5.2 Výsledek dítěte mladšího patnácti let

Také výsledek osob mladších patnácti let sebou nese určitá specifika, jež jsou dána především individuálním přístupem k takto mladému jedinci. Výsledek je tak upraven z hlediska jeho způsobu provedení a výběru místa, ale také je upraven výběr a způsob kladení otázek. Výsledek provádí osoba specializovaná na komunikaci s mladistvými, přičemž přítomný musí být také pedagog. Může ho provést jiná kvalifikovaná osoba, například psycholog, tak, aby to přispělo ke správnému průběhu celého výsledku. Zde jde zejména o odborný přístup mezi vyslychajícím a vyslychaným. Přítomnost rodičem může přinést pozitivní, ale také negativní výsledky. Je tak nutné velmi dobře znát sociální prostředí vyslychaného a tomu přizpůsobit přítomnost ostatních osob.¹³⁷ Stejně tak jako v případě dospělých osob je u osob mladších osmnácti let nutné, aby bylo poučení o výsledku dítěte kompletní. Je potřeba dítě poučit o významu

¹³⁴ Za předpokladu, že nehrozí nebezpečí z prodlení.

¹³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1500-1503.

¹³⁶ Tamtéž s. 1498-1499.

¹³⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.

svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi, které má proběhnout přiměřeně jeho věku.

Dítě mladší patnácti let je v souladu s ustanovením § 89 zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, trestně neodpovědné. Jestli se ale dopustí činu jinak trestného, může mu být soudem pro mládež uloženo některé z opatření uvedených v § 93 téhož zákona.

Je ovšem vhodněk takovému poučení přistoupit méně formálně, tak, aby i tyto osoby-děti, zcela porozuměli svým právům a povinnostem.

Dále je klíčová formulace jednotlivých otázek. Vyslychající musí být na situaci velmi dobře připraven, a to nejen vhodnou formulací otázek, ale také tím, aby v případě potřeby uměl korigovat dítě, které často správně odhaduje, co chce dotyčný na svou otázku slyšet, což může značně znehodnotit celý výslech. Je nutné se vyhnout dvojsmyslům, nebo tomu, aby položené otázky cokoli naznačovaly a podobně. Dítě je vyslycháno zpravidla pouze jednou. Opakované vyslychání se děje, dle § 102 odst. 2 trestního řádu pouze v nutných případech.¹³⁸

6.5.3 Výslech policisty

Výslech člena policejního sboru je upraven ustanovením § 102a trestního řádu. Stejná pravidla platí také pro policistu, který vykonává svůj úřad v jiném státě. Policistou, příslušníkem bezpečnostního sboru, je osoba činná v policejním orgánu dle § 12 odst. 2 trestního řádu. Cílem tohoto ustanovení je ochrana práce policisty tak, aby i v případě potřeby jeho výslechu, byla zajištěna ochrana a utajení jeho totožnosti a podoby, tak aby mohl policista nadále plnit své úkoly. Výslech člena bezpečnostního sboru probíhá v rámci institutu utajeného svědka, a to za předpokladu, že byl v trestním řízení využit jako agent či předstíral převod. Takové osoby jsou vyslechnuty jako svědci, ovšem jejich utajení je zachováno. Utajení totožnosti se využívá jak v přípravném řízení, tak i v hlavním líčení před soudem. Utajení může být zrušeno pouze ve výjimečných situacích, a to za předpokladu, že osobě vystupující jako svědek nehrozí žádné nebezpečí na životě, zdraví či další služební činnosti, stejně jako tyto skutečnosti nehrozí osobám jemu blízkým. Tuto výjimku navrhuje státní zástupce, se souhlasem ředitele příslušeného bezpečnostního sboru.¹³⁹

¹³⁸ FENYK, Jaroslav, GRIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar a kol. *Trestní právo procesní*, s. 83-84.

¹³⁹ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád*, s. 1508-1511.

7 EVP – mezinárodní právní pomoc – výslech svědka

Česká republika vstoupila v roce 2004 do Evropské unie a následně v roce 2007 byla plně přijata do schengenského prostoru, který umožňuje občanům členských států volný pohyb bez kontrol na vnitřních hranicích tohoto prostoru. To sebou kromě pozitiv přináší i negativa v podobě větší teritoriální volnosti při páčání mezinárodní trestné činnosti. V roce 2017 na návrh sedmi členských států vstoupil v účinnost nový komplexní právní instrument, který umožňuje přeshraniční spolupráci pro získávání důkazů v trestních věcech účinněji a zároveň zavádí do právní pomoci princip vzájemného uznávání při zachování flexibility a zároveň ochrany lidských práv. Jedná se o Evropský vyšetřovací příkaz (*European Investigation Order in criminal matters*)(dále jen „EVP“), který se řídí Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech¹⁴⁰. Jeho cílem je poskytnout jednoduchý a celistvý právní rámec pro justiční spolupráci na úseku přeshraničního získávání důkazů, netýká se doručování ani zajišťování majetku pro jiné než důkazní účely a netýká se oblasti mezinárodní policejní spolupráce. Oblast policejní spolupráce se realizuje skrz Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia ČR, které spolupracuje s jinými státy prostřednictvím národní centrály SIRENE, Interpolu a Europolu, kdy je jedná o jakousi prodlouženou ruku do zahraničí pro účely získávání informací pro operativní využití.

Od EVP se očekává sjednocení postupu v realizaci jednotlivých procesních úkonů, která urychlí spolupráci mezi členskými státy. Předpokladem pro jeho úspěšnou realizaci ze strany vykonávajícího státu je jednak nezbytnost, přiměřenost, ekonomičnost a jednat možnost nařídit takový to úkon i na vnitrostátní úrovni vydávajícího státu. V této souvislosti je nutno podotknout, že EVP nepřijalo Irsko a Dánsko, jinak je v zásadě povinen každý členský stát Evropské unie žádost, která splňuje podmínky uznat a realizovat. Musí tak být učiněno rychle, kdy je zapotřebí dodržet zákonem stanovené lhůty. Důvody pro odmítnutí úkonu v rámci EVP jsou omezené, nicméně jedná se o zásadu ne bis in idem, extraterritorialitu (spáchání činu mimo území příslušného státu), neexistenci oboustranné trestnosti (kromě

¹⁴⁰Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úřední věstník EU L 130/1, 1. 5. 2014).

vymezených závažných trestných činů), neslučitelnost se závazky v oblasti základních práva prakticky neproveditelného úkonu (vyšetřovací úkon neexistuje nebo není v obdobných vnitrostátních případech dostupný a není k dispozici žádná alternativa).

Výslech svědka je upraven v předmětné směrnici, ve které jsou ukotveny také zásady pro jeho výslech, a to i prostřednictvím videokonference. Vše musí být provedeno v souladu se zásadami vydávajícího i vykonávajícího státu. Dohlíží na ně zejména vykonávající stát a pokud dojde k porušení těchto zásad přijme opatření, aby dále výslech probíhal v souladu s nimi. Svědek musí být poučen o svých právech, zejména o možnosti odmítnutí svědecké výpovědi podle práva vydávajícího a vykonávajícího státu.

7.1 Dělení a druhy mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních

Jsou případy, kdy policejní orgán pro řádné objasnění věci v trestním řízení potřebuje získat informace a povést úkonyv jiné zemi mimo Evropskou unii. K tomu slouží nástroje mezinárodní justiční spolupráce, jejichž účelem je mimo jiné objasnit, zda se skutek stal, zda je trestným činem a zda jej spáchala konkrétní osoba, která může být postavena před soud. Jedná se v zásadě o provádění procesních úkonů v trestním řízení na území jiného státu na základě smluvních vztahů mezi nimi ve věcech trestních. Realizuje se ve dvou směrech, a to jak po horizontální linii, kdy spolupracují mezi sebou dva a více svrchovaných států nebo v linii vertikální, kdy jsou informace poskytnuty státy pro mezinárodní tribunál nebo mezinárodní soudní dvůr.

Pomocí mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech můžeme zajistit extradici, jejíž podstatou je zajištění obviněného nebo odsouzeného na území jiného státu a jeho následné vydání k trestnímu stíhání či k výkonu trestu odnětí svobody do státu vyžadujícího, právní pomoc ve formě dožádání k provedení různých procesních úkonů, např. doručení procesní písemnosti včetně provedení výslechu, domovní prohlídky, odposlechutelekomunikačního provozu, identifikace a zmrazení bankovních účtů apod.

Prostřednictvím právní pomoci je možné předat celé trestní řízení k provedení dalších procesních úkonů do dožádaného státu. Při těchto dožádání musí justiční orgán žádajícího státu brát v úvahu povahu dožádaného státu, zejména ve vztahu k jeho dodržování lidských práv a svobod ve své zemi a také reálné možnosti realizace

dožádání v důsledku ne zcela dobře fungující spolupráci mezi dotčenými zeměmi. Tato spolupráce je zejména postavena na bilaterálních smlouvách mezi zeměmi, vycházející také z historického kontextu. Například při vypravení dožádání do země, kde jsou soustavně porušována lidská práva, musí justiční orgán zvážit, zda je toto vypravení na místě, vzhledem k tomu, že v některých zemích jejím občanům hrozí trest smrti nejen za trestné činy proti životu ale i za trestné činy hospodářského charakteru, což je v našich poměrech nemyslitelné. Při tomto rozhodování může být nápomocné stanovisko státního zastupitelství, které má své instrumenty k získání relevantních informací z dotčených zemí.

7.2 Prameny práva mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech

Skutečnost, že při mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech jde o provedení procesního úkonu, je znakem, který odlišuje mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech od spolupráce policejní, jejíž podstatou je získání informace, která sama o sobě nebude použita v trestním řízení jako důkaz, a nemá tedy procesní, ale pouze operativní povahu.

Dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení trestním vykonává státní zástupce, který je rovněž oprávněn k podání žádosti o právní pomoc. Tuto žádost může podat jak na návrh policejního orgánu, tak z vlastní iniciativy.

Zákonem, který stanovuje působnost státního zastupitelství v trestním řízení, je trestní řád. Působnost státního zastupitelství v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních upravuje zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních č. 104/2013 Sb (dále jen „zákon č. 104/2013 Sb. o MJS“).

Podle § 174 odst. 1 trestního řádu dozor nad zachováním zákonnosti v přípravném řízení vykonává státní zástupce. Žádost o právní pomoc v cizině je v přípravném řízení trestním podle § 40 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb. o MJS oprávněn podat pouze státní zástupce, a to prostřednictvím Nejvyššího státního zastupitelství. Soud není oprávněn v přípravném řízení trestním v České republice žádat o provedení důkazu v cizině.

Ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb. o MJS zní: „*Vyžádání právní pomoci v cizím státu je možné pouze na základě žádosti státního zástupce a po podání obžaloby na základě žádosti soudu. To nevylučuje, aby státní zástupce z vlastního podnětu vyžádal právní pomoc i po podání obžaloby, jde-li o opatření důkazu, které*

potřebuje k zastupování obžaloby v řízení před soudem. Žádost o právní pomoc předloží státní zástupce Nejvyššímu státnímu zastupitelství, soud ministerstvu“.

Podle § 7 odst. 1 zákona č. 104/2013 Sb. o MJS, orgán České republiky nepoužije bez výslovného souhlasu cizozemského orgánu informace nebo důkazy získané v rámci mezinárodní justiční spolupráce pro jiné účely, než pro jaké byly poskytnuty, jestliže jej k tomu zavazuje mezinárodní smlouva, nebo jestliže byly získány pod podmínkou dodržení tohoto omezení. To platí i pro jejich poskytnutí třetímu státu nebo mezinárodní organizaci.

Právní pomoc ve věcech trestních mezi státy může být založena, a i na obyčejích, které také vycházejících z historického kontextu. Dále jak už bylo zmíněno, je právní pomoc zakotvena i ve vzájemných smlouvách a ve vnitrostátních zákonech dané země. Svoji úlohu hraje i uplatňování určitých zásad při její realizaci, a to zásadu reciprocity, tedy vzájemnosti. Tato zásada znamená, že dožádaný stát poskytne spolupráci v takovém rozsahu, v jakém by ji dožádanému státu poskytl stát dožadující. Dále je to zásada ochrany veřejného pořádku, kdy český trestní řád používá označení „ochrana zájmů státu“.¹⁴¹

Justiční orgány jednájí při realizaci mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech způsobem, který vyplývá z příslušné mezinárodní smlouvy. Může se tak jednat o styk diplomatickou cestou, styk prostřednictvím justičních orgánů nebo styk přímý. Pokud není spolupráce poskytována na smluvním základě, realizuje se diplomatickou cestou.

Ze své praxe můžu uvést například praktickou spolupráci se Spojenými státy Americkými, kdy už s jejich rozdílností jurisdikce v jejich jednotlivých státech vyplývá horší možnost sjednocení postupů i vzhledem k tomu, že každý ze států přistupuje jinak k různým trestným činům. To, co je v jenom státě pomalu považováno za přestupek, v druhém je přísně trestané. Obecně Spojené státy americké nejsou příliš sdílné, pokud jde o poskytování informací, a to i k závažné trestné činnosti.

Naopak jsou země, které, ač na první pohled by se zdálo, že nebudou mít zájem o spolupráci se západním státem, komunikují velice dobře a je to dáno nejspíše i historickým propojením. Obecně lze říct, že se jedná o státy se socialistickým režimem. Pokud bude chtít policejní orgán vypravit právní pomoc do země, která

¹⁴¹§ 5 zákona o MJS.

soustavně porušuje lidská práva, musí vzít v úvahu, jaké následky vypravení takovéto žádosti může mít vliv na osobu, jenž se jí týká. Tyto státy mají tendenci brát spravedlnost do svých rukou a vyvodit z prověřovaného skutku svůj závěr a osobu i potrestat. Je na místě získat stanovisko experta justičního orgánu dožádané země, zda je takovéto vypravení žádosti v souladu se zásadou proporcionality, zda například nehrozí osobě v dožádané zemi v souvislosti s její výpovědí nepřiměřený trest odnětí svobody, popřípadě trest smrti.

7.3 Působnost Evropské unie v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních

Nejnovějším základním stavebním prvkem působnosti Evropské unie v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních je založen na ustanoveních Lisabonské smlouvy, kdy se jedná o mezinárodní smlouvu, jejímž cílem je především reformovat instituce Evropské unie a její fungování. Byla podepsána 13. prosince 2007 v Lisabonu, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009 a vstoupila v platnost 1. prosince 2009¹⁴². Tato smlouva usnadňuje a urychluje spolupráci justičních orgánů v trestním řízení a při výkonu jejich rozhodnutí, zajišťuje slučitelnost právních předpisů a harmonizace trestního práva, pokud jde o organizovanou trestnou činnost, terorismus a nedovolený obchod s drogami.

Dalším pilířem je Schengenská prováděcí úmluva, resp. některá její ustanovení, které upravují vzájemnou pomoc ve věcech trestních a které jsou pro Českou republiku závazná, ačkoli není její smluvní stranou. I tak jsou pro ni některá ustanovení závazná na základě podmínek o přistoupení do Evropské unie, které upravuje Smlouva o přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska (2003)¹⁴³. Z hlediska mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních se jedná zejména o ustanovení upravující právní pomoc v užším smyslu (dožádání), extradici a předávání odsouzených.

Na základě článku 98 Schengenské prováděcí úmluvy se poskytují údaje o svědčích, dále o osobách předvolaných k soudním orgánům v rámci trestního řízení, aby vypovídaly o skutečnostech, pro které jsou stíhány, nebo se poskytují údaje o osobách, kterým musí být doručen rozsudek nebo obsílka k nástupu trestu odnětí

¹⁴²Republiky, V. Č. (2008). Konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. *Praha: Úřad vlády ČR.*

¹⁴³(Úřední věstník Evropské unie, L 236, 23. září 2003).

svobody. Tyto jsou předmětem žádost příslušných soudních orgánů pro účely sdělení místa pobytu nebo bydliště. Požadované informace jsou dožadující straně sdělovány v souladu s vnitrostátními právními předpisy a podle platných smluv o právní pomoci v trestních věcech.

Také je potřeba zmínit dva orgány zřízené v rámci Evropské unie k usnadnění justiční spolupráce ve věcech trestních. Jedná se o Evropskou justiční síť, jejíž pracovníci mohou neformálně pomáhat např. s předjednáváním žádostí a dále se jedná o Eurojust, který tvoří styční pracovníci justičních orgánů jednotlivých členských států a jsou nápomocni při řešení konkrétních trestních věcí.

7.4 Společná centra pro operativní získávání informací

Způsob, jakým lze získat informace v trestním řízení, zejména výpověď osoby, je získání takovýchto informací skrze mezinárodní policejní spolupráci.

Právní základ takovéto spolupráce tvoří souhrn norem evropského práva, multilaterálních a bilaterálních smluv, zákona o PČR a interních aktů řízení policie, dále pak řada manuálů a doporučení, které tyto normy vysvětlují. V rámci EU a schengenského prostoru lze označit za obecný právní základ rámcové rozhodnutí Rady 2006/960/SVV¹⁴⁴, tzv. Švédskou iniciativu. Na jejím základě lze vyměňovat jakékoliv informace v působnosti policejních orgánů.

Tento instrument se skládá ze tří komunikačních kanálů, a to Odborem mezinárodní policejní spolupráce při Policejním prezidiu ČR, společnými centry policejní a celní spolupráce, a styčnými důstojníky.

Pro potírání kriminality v přeshraničním měřítku má policejní orgán k dispozici Společná centra mezinárodní policejní spolupráce, jejichž cestou je možné žádat informace a provedení procesních úkonů ze sousedních států. Rozsah této spolupráce je dán zejména textem konkrétní smlouvy o policejní spolupráci s daným státem.

Tyto centra, které jsou zřízena se sousedními státy, jsou organizačně zařazena pod příslušné odbory mezinárodních vztahů krajských ředitelství a ŘMPS plní jejich metodickou a koordinační činnost. Tyto centra policejní a celní spolupráce byla zřízena v celém schengenském prostoru jako důležité nástroje posilující mechanismus a postupy mezinárodní policejní spolupráce při prosazování práva.

¹⁴⁴Rámcové rozhodnutí Rady 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie.

V praxi to ve vztahu k získávání informací vytěžením osoby znamená, že na základě bilaterální smlouvy se sousedním státem, od jehož policejní orgán žádá součinnost, si dožadující stát zašle na toto společné centrum žádost o jeho provedení. Například Slovenská strana akceptuje poskytnutí procesních úkonů, resp. vytěžení osoby dle § 61 zákona o PČR. Jedná se o vytěžení osoby, jenž bude mít operativní povahu, tzn. že tato výpověď nebude použita jako důkaz v trestním řízení bez souhlasu dožádaného státu, který jej může udělit přímo do odpovědi na žádost anebo na základě žádosti zaslané mezi příslušnými justičními orgány na základě ust. § 20 z. o MJS.¹⁴⁵ Nicméně i výpověď operativního charakteru může mít důležitou informativní hodnotu pro další vývoj v trestním řízení.

¹⁴⁵ § 20 z. o MJS.

8 Návrhy de lege ferenda

Na téma trestního řízení potažmo úprav norem, které jej upravují již bylo mnoho diskuzí a mnoho návrhů de lege ferenda. V poslední době na příklad již zmíněné diskuze k návrhům ke změnám v plánovaném novém trestním řádu.

Z pohledu policejní praxe a v současném digitálním věku bych uvítala využívání vícemoderní technologie pro efektivní zajištění svědecké výpovědi před policejním orgánem na to i na jeho základních úrovních. Navrhované opatření by mohlo zahrnovat obligatorní ukotvení nástroje pro zaznamenání svědeckví pomocí použití technologických prostředků, jako jsou digitální nástroje, které by validně zajišťovali detailní přepis těchto výpovědí oproti dnešní praxi, kdy ve většině případů protokol o výpovědi svědka zapisuje sám vyšetřovatel a je pro něj poměrně náročné zachytit autentickou výpověď, tak jak ji svědek prezentuje. Svědci jsou přeci jenom lidé, každý je jiný včetně jeho vyjadřovacích schopností. Pokud by se výpověď obligatorně zaznamenávala na mediálním nosiči, mohla by se lépe analyzovat pro další postup ve vyšetřování a také by bylo její použití před soudem validnější.

Na škodu by nebyla alespoň minimální odborná příprava svědků. Svědectví před soudem může být pro svědky stresující a náročné. Navrhovaným opatřením by mohla být obligatorní odborná příprava svědků, aby byli lépe připraveni na výpověď, porozuměli právním postupům a měli znalost svých práv a povinností v rámci trestního řízení. Zahrnovala by informace o průběhu trestního řízení, pomocí odborníků jako jsou právníci nebo psychologové, kteří mají zkušenosti s trestním řízením.

Pro zajištění spravedlivého procesu je důležité, aby se svědci cítili pohodlně a byli dobře připraveni při poskytování svých výpovědí. Tím by se zvýšila pravděpodobnost, že budou schopni sdělit pravdivé informace a přispět k objasnění případu.

Závěr

V závěru této diplomové práce lze shrnout, že role svědka v trestním řízení je klíčová pro spravedlivý průběh justice. Svědectví svědků poskytuje nezbytné důkazy a informace pro vyšetřování a soudní projednávání trestních případů. Nicméně, je důležité si uvědomit, že svědectví může být ovlivněno různými faktory, jako je například paměťová stopa svědka a možnosti jeho chybného vnímání. V rámci diplomové práce jsem se zabývala právními aspekty, jako jsou práva a povinnosti svědků v trestním řízení. Na základě provedené analýzy jsem identifikovala potřebu edukace svědků, poskytnutí jim příslušné odborné podpory a na druhé straně více modernizovat orgány činné v trestním řízení, což jde ruku v ruce s ekonomickou situací naší země, resp. balíčku finančních prostředků, které má policejní sbor, potažmo justice k dispozici, ale to by bylo již na téma další odborné práce. Nicméně tato opatření by mohla přispět k zajištění kvalitních a spolehlivých svědectví. V neposlední řadě je třeba zdůraznit důležitost dalšího výzkumu v této oblasti, aby bylo možné získat podrobnější informace o vlivu různých faktorů na přesnost a spolehlivost svědectví v trestním řízení.

Celkově lze říci, že diplomová práce "Svědka v trestním řízení" přináší ucelený pohled na roli svědka v trestním řízení a zároveň naznačuje možnosti dalšího rozvoje této problematiky.

Použité prameny a literatura

Monografie

FENYK, Jaroslav, GŘIVNA, Tomáš, CÍSAŘOVÁ, Dagmar a kol. *Trestní právo procesní*. WoltersKluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-550-0.

JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-236-3.

KALVODOVÁ, Věra a Milana, HRUŠÁKOVÁ. *Dokazování v trestním řízení-právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-8072-0.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Ottův slovník naučný I. díl*. Praha: Nakladatel a vydavatel J. Otto, 1888.

KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0.

KUCHTA, Jan. *Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu*. Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5305-2.

MARINI, Michael. *Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-732-4.

SAGIT. *Trestní Předpisy [ÚZ 2019 č. 1289]*. Ostrava: Sagit, 2019. 978-80-7488-322-4.

SPURNÝ, Joža. *Psychologie Výslechu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5.

STRAUS, Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.

ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠTEINBACH, Miroslav a kolektiv. *Zákon o Policii České republiky*. WoltersKluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6.

VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0.

Odborné články

SCHRAMHAUSER, Jiří. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvahanad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2012, roč. 11, č. 1, s. 11-16. ISSN 1213-5313.

Internetové zdroje

JANDOROVÁ, Marcela. *K právu odepřít svědeckou výpověď z důvodu nebezpečí vlastního trestního stíhání*. [online]. 2021 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=weba_oma.html.

JANDOROVÁ, Marcela. *Posuzování osoby blízké v trestním řízení*. [online]. 2018 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/posuzovani-osoby-blizke-v-trestnim-rizeni-108055.html>.

NBU. *Zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. §3 odst. 1* [online]. 2022 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/pravni-predpisy/1089-zakon-c-4122005/>.

PČR. *Ochrana osob v působnosti Útvaru speciálních činností SKPV*. [online]. 2022 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/ochrana-osob-v-pusobnosti-utvaru-specialnich-cinnosti-skpvc.aspx>.

Legislativní normy

Rámcové rozhodnutí Rady 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie.

Republiky, V. Č. (2008). *Konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády ČR.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úřední věstník EU L 130/1, 1. 5. 2014).

Zákon č. 137/2001 Sb. *Zákon o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (účinný od 1. 1. 2002).

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o policii ČR.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 41/2009 Sb. Zákon o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku.

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 539/2004 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 555/1992 Sb. Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky.

Zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 1987 sp. zn. 1 Tzn 46/86: Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/11721/>.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. 10. 1994 sp. zn. 8 To 254/94. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/12814/>.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 4. 1996, sp. zn. 2 Tzn 90/96. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/export/sbirky/?collectionIds=12823>.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. 2 Tzn 192/96. Dostupné z: <https://sbirka.nsoud.cz/sbirka/12843/>.

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 12. 1999, sp. zn. I. ÚS 290/98. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-290-98>.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. Zn 5 Tdo 810/2003. Dostupné z: https://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=9&id_article=219166&csum=04efa497.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. 11. 2004, sp. zn. III. ÚS 587/04. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-587-04>.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 501/04. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-501-04>.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 734/04. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-734-04>.

Rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2005 č. 10/2005, str. 1052 až 1058. Dostupné z: <https://www.sagit.cz/info/pravo-na-pravni-pomoc-pritomnost-advokata-pri-vyslechu-svedka-zasada-verejnosti-v-trestnim-rizeni-pravni-pozitivismus>.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 7 Tdo 1103/2005. Dostupné z: https://www.fulsoft.cz/33/19-2006-sb-rozh-tr-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTpnr-yhWkiVVnN68iQp7WhSVdaLTRYHmJQ/.

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 6. 6. 2006, sp. zn.: III. ÚS 291/03. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-291-03>.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 11. 10. 2007, sp. Zn. 7 To 430/2007. Dostupné z: https://www.fulsoft.cz/33/30-2009-sb-rozh-tr-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTpnr-yhWkiVVFSlpeXwif6VdaLTRYHmJQ/.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1429/2010. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-859-13>.

Seznam použitých zkratk

PČR – Policie České republiky

Tr. ř – Trestní řád

Tr. z – Trestní zákoník

ZOS – Zákon č. 137/2001 Sb. O zvláštní ochraně svědka a dalších osob

ZPČR-Zákon č. 273/2008Sb. o Policii České republiky

ZVŠJ-Zákon č. 555/1992 Sb. Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční stráž
České republiky

EVP–Evropský vyšetřovací příkaz

MJS-zákon č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci